

ירושלים, י"ב באדר ב', תשפ"ב
 15 במארס, 2022
חוזר מס' ח- 06 – 2695

לכבוד
 התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי

הנדון: מדידה והלימות הון – טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי

(הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203A)

מבוא

1. הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203A "טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי" מאמצת את ההוראה של ועדת באזל לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי בגישה הסטנדרטית, בהתאמות הנדרשות. להוראה זו של ועדת באזל צורפו בגוף ההוראה הבהרות שונות (שאלות ותשובות). בדומה לגישת ועדת באזל, מצאתי לנכון להוסיף הבהרות אלו והבהרות נוספות בגוף הוראה 203A.
2. לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות ובאישור הנגיד, תיקנתי את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203A.

עיקרי העדכון

3. בהוראה שובצו שאלות ותשובות להבהרת סוגיות שונות.

תחילה

4. התיקונים להוראה זו ייכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2022.

עדכון הקובץ

5. מצ"ב דפי עדכון לקובץ ניהול בנקאי תקין. להלן הוראות העדכון:

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
203-1-52 [2] (03/22)	203-1-52 [1] (12/21)

בכבוד רב,

 יאיר אבידן
 המפקח על הבנקים

טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי (CRE50-CRE54)**50. סיכון צד נגדי - הגדרות ומינוח כללי**

פרק זה מגדיר מונחים הנוגעים לסיכון אשראי צד נגדי.

מונחים כלליים

50.1 **סיכון אשראי צד נגדי (CCR)** הוא סיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עמו עסקאות או תיק עסקאות, בעלי ערך כלכלי חיובי. בניגוד לחשיפה של תאגיד לסיכון אשראי באמצעות **הלוואה**, שבה החשיפה לסיכון אשראי היא חד-צדדית והתאגיד הבנקאי המלווה נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון אשראי של צד נגדי (CCR) יוצר סיכון דו-צדדי להפסד: שווי השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה. שווי השוק אינו ודאי ועשוי להשתנות לאורך זמן בהתאם לתנועות בגורמי השוק העומדים בבסיסו.

50.2 **צד נגדי מרכזי (CCP)** הוא מסלקה הניצבת בין צדדים נגדיים לחוזים הנסחרים בשוק פיננסי אחד או יותר, כך שהיא משמשת כקונה מכל מוכר וכמוכרת לכל קונה, ובכך מבטיחה את הביצועים העתידיים של חוזים פתוחים. צד נגדי מרכזי הופך לצד נגדי לעסקאות עם משתתפים בשוק באמצעות הסדרים כגון החלפת התחייבויות (novation), מערכת הצעות רכש פתוחות (open offer system), או כל הסדר משפטי מחייב אחר. למטרת המסגרת ההונית, צד נגדי מרכזי הוא מוסד פיננסי.

50.3 **צד נגדי מרכזי כשיר (QCCP)** הוא ישות בעלת רישוי מטעם הרגולטור/המפקח המתאים לפעול כצד נגדי מרכזי (כולל היתר שניתן בדרך של מתן פטור), והמורשית לפעול ככזה ביחס למוצרים אותם היא מציעה. זאת בכפוף לתנאי שהצד הנגדי המרכזי ממוקם ומפוקח באופן זהיר בתחום שיפוט בו קיים רגולטור/מפקח רלבנטי המצהיר, באופן פומבי, כי הוא מיישם על הצד הנגדי המרכזי, על בסיס שוטף, חוקים וכללים מקומיים העקביים עם מסמך ה- CPSS-IOSCO העוסק בעקרונות מבנים בשוק הפיננסי (CPSS-IOSCO Principles for Financial Market Infrastructures).

(1) עבור צד נגדי מרכזי המצוי בתחום שיפוט שבו אין רגולטור המפקח עליו בהתאם לעקרונות שלעיל, המפקח על הבנקים יקבע האם הצד הנגדי המרכזי עומד בהגדרה זו.

(2) בנוסף, כדי שצד נגדי מרכזי ייחשב צד נגדי מרכזי כשיר, עליו לקיים את הדרישות בסעיף 54.37 בכדי לאפשר לכל חבר מסלקה שהוא תאגיד בנקאי לחשב את דרישת ההון כנגד חשיפתו לקרן הסיכונים.

50.4 **חבר מסלקה (Clearing Members)** הוא חבר או משתתף ישיר בצד נגדי מרכזי, שרשאי לבצע עסקאות עם הצד הנגדי המרכזי, ללא קשר אם העסקאות הן לצורך גידור הפוזיציות שלו, לצורכי השקעה או לצרכים ספקולטיביים, או אם הוא מבצע עסקאות כמתווך פיננסי בין צד נגדי מרכזי לבין משתתפים אחרים בשוק. לצרכי הוראה זו, אם צד נגדי מרכזי קשור לצד נגדי מרכזי שני, אותו צד נגדי מרכזי שני יטופל כחבר מסלקה של הצד הנגדי המרכזי הראשון. השאלה אם סכום הביטחון

שהעמיד הצד הנגדי המרכזי השני לצד הנגדי המרכזי הראשון מטופל כביטחון ראשוני או כהעברה לקרן סיכונים תלויה בהסדר המשפטי בין הצדדים הנגדיים המרכזיים.

50.5 **לקוח (Client)** הוא צד לעסקה עם צד נגדי מרכזי באמצעות חבר מסלקה הפועל כמתווך פיננסי, או באמצעות חבר מסלקה המבטיח את ביצועי הלקוח לצד הנגדי המרכזי.

50.6 **מבנה לקוח רב שכבתי** הוא מבנה שבאמצעותו התאגידים הבנקאיים יכולים לבצע סליקה באופן מרכזי כלקוחות עקיפים. כלומר, כאשר שירותי הסליקה ניתנים לתאגיד הבנקאי על ידי מוסד שאינו חבר מסלקה ישיר, אלא הוא בעצמו לקוח של חבר מסלקה או של לקוח אחר של חבר מסלקה. לעניין חשיפות בין לקוחות לבין לקוחות של לקוחות, המונח **לקוח בשכבה גבוהה יותר** מייצג את המוסד המספק את שירותי הסליקה, והמונח **לקוח בשכבה נמוכה יותר** מייצג את המוסד הסולק באמצעות לקוח זה.

50.7 **ביטחון ראשוני (Initial Margin)** הוא ביטחון ממומן המועמד על ידי חבר מסלקה או על ידי לקוח לטובת צד נגדי מרכזי במטרה להפחית חשיפות פוטנציאליות עתידיות של הצד הנגדי המרכזי לחבר המסלקה, הנגרמות משינוי אפשרי עתידי בערך העסקאות שלהם. למטרות חישוב דרישת ההון לסיכון אשראי צד נגדי, ביטחון ראשוני אינו כולל סכומים המועברים לצד נגדי מרכזי בגין הסדרי שיתוף בהפסדים הדדיים (כלומר, מקרה שבו הצד הנגדי המרכזי משתמש בביטחון ראשוני כדי לשתף הפסדים בין חברי מסלקה, יטופל כחשיפה לקרן סיכונים (Default Fund)). ביטחון ראשוני כולל ביטחון שהופקד על ידי חבר מסלקה או על ידי לקוח, בסכום הגבוה מהסכום המזערי הנדרש, ובלבד שהצד הנגדי המרכזי או חבר המסלקה רשאים, במקרים מתאימים, למנוע מחבר המסלקה או מהלקוח את המשיכה של ביטחונות עודפים אלה.

50.8 **ביטחון משתנה (Variation Margin)** הוא ביטחון ממומן המועמד על ידי חבר מסלקה או על ידי לקוח, על בסיס יומי או תוך יומי, לטובת צד נגדי מרכזי, בהתבסס על תנודות מחירים בעסקאות שלהם.

50.9 **חשיפות מסחר (Trade Exposures)** (בפרק 54 להוראה) כוללות חשיפות נוכחיות וחשיפות פוטנציאליות עתידיות של חבר מסלקה או של לקוח לצד נגדי מרכזי, הנגרמות מעסקאות בנגזרי OTC או נגזרים סחירים בבורסה, כמו גם מביטחון ראשוני. למטרות הגדרה זו, החשיפה הנוכחית של חבר מסלקה כוללת את הביטחון המשתנה שאותו יש לשלם לחבר המסלקה, ושטרם שולם.

50.10 **העברות לקרן סיכונים (Guaranty Fund Contribution, Clearing deposits, Default Funds)**, או כל שם אחר, הן סכומי הפקדות של חבר המסלקה, ממומנים או לא ממומנים, המופנים להסדרי שיתוף הדדיים בהפסדים (mutualized loss sharing arrangements), או משמשים לחיתום שלהם. מעמדם של הסדרי השיתוף ההדדיים בהפסדים כקרנות סיכונים ייקבע על בסיס המהות של הסדרים אלו ולא על בסיס התיאור שניתן להם על ידי הצד הנגדי המרכזי.

50.11 **עסקה מקוזת (Offsetting transaction)** מתייחסת העסקה שבין חבר המסלקה והצד הנגדי המרכזי, כאשר חבר המסלקה פועל בשם הלקוח (לדוגמה, כאשר חבר מסלקה סולק או מחליף עסקת לקוח).

סוגי עסקאות

50.12 עסקאות סילוק ארוך (Long Settlement Transactions) הן עסקאות שבהן צד נגדי מתחייב למסור נייר ערך, סחורה או סכום במטבע זר כנגד מזומן, מכשירים פיננסיים אחרים או סחורות, או בכיוון ההפוך, במועד הסילוק או במועד המסירה אשר לפי החוזה חל במועד רחוק יותר מהקצר מבין שני המועדים הבאים: התקופה המקובלת בשוק לסילוק מכשיר זה, או חמישה ימי עסקים לאחר מועד הכניסה של התאגיד הבנקאי לעסקה.

50.13 עסקאות מימון ניירות ערך (SFTs - Securities Financing Transactions) הן עסקאות כדוגמת הסכמי רכש חוזר, הסכמי מכר חוזר, השאלה ושאלה של ניירות ערך, ועסקאות הלוואת מרווח (margin lending), שבהן ערך העסקה תלוי בהערכות השוק, והעסקה כפופה פעמים רבות להסכמי מרווח (margin agreements).

50.14 עסקאות הלוואת מרווח (Margin Lending Transactions) הן עסקאות שבהן תאגיד בנקאי מעמיד אשראי בקשר לרכישה, מכירה, החזקה או מסחר בניירות ערך. עסקאות הלוואת מרווח אינן כוללות הלוואות אחרות בביטחון ניירות ערך. ככלל, בעסקאות הלוואת מרווח, סכום ההלוואה מובטח על ידי ניירות ערך שערכם גבוה מסכום ההלוואה.

מערכי קיזוז, מערכי גידור ומונחים קשורים

50.15 מערך קיזוז (Netting Set) הוא קבוצת עסקאות עם צד נגדי יחיד, הכפופות להסדר קיזוז דו-צדדי בר אכיפה משפטית, אשר עבורן הקיזוז מוכר למטרות הון פיקוחי לפי הוראות סעיפים 52.7 ו-52.8 החלים על קבוצת העסקאות, ולפי מסגרת העבודה להפחתת סיכון אשראי על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 (להלן – הוראה 203). כל עסקה שאינה כפופה להסדר קיזוז דו-צדדי בר אכיפה משפטית, המוכר למטרות הון פיקוחי, תפורש כמערך קיזוז נפרד למטרת כללים אלה.

50.16 מערך גידור (Hedging Set) הוא קבוצת עסקאות במערך קיזוז יחיד, אשר לגביה מוכר קיזוז מלא או חלקי למטרות חישוב רכיב התוספת של החשיפה הפוטנציאלית העתידית (PFE add-on) לפי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי.

50.17 הסכם התאמת מרווח (Margin agreement) הוא הסכם חוזי או הוראות להסכם שלפיו צד נגדי אחד חייב לספק ביטחון משתנה לצד נגדי שני, כאשר החשיפה של אותו צד נגדי שני לצד הנגדי הראשון עולה על רמה מוגדרת.

50.18 רמת סף להתאמת מרווח (Margin threshold) הסכום הגבוה ביותר של חשיפה שאינו נפרע, עד שלצד נגדי אחד יש הזכות לדרוש ביטחונות משתנים.

50.19 תקופת סיכון המרווח (Margin Period Of Risk) היא תקופת הזמן מההחלפה האחרונה של ביטחונות המכסים מערך קיזוז של עסקאות עם צד נגדי כושל, ועד שנסגרו הפוזיציות מול אותו צד נגדי וסיכון השוק שנוצר גודר מחדש.

50.20 - 50.25 בטל.

מדידת חשיפות והתאמות

50.26 **חשיפה נוכחית** היא הערך הגדול מבין: אפס, או שווי שוק נוכחי של עסקה או תיק עסקאות במערך קיזוז עם צד נגדי, אשר יהפוך להפסד כאשר אותו צד נגדי ייכנס לכשל, בהנחה שלא תהיה גבייה בשל עסקאות אלה בעת חדלות פירעון. חשיפה נוכחית מכונה לעתים גם עלות שחלוף (Replacement Cost).

50.27 - 50.31 בטל.

50.32 **התאמת שווי בגין סיכון אשראי (Credit valuation adjustment)** היא התאמה לשווי שוק של תיק העסקאות עם צד נגדי. התאמה זו משקפת את שווי השוק של סיכון האשראי הנובע מאי כיבוד הסכמים חוזיים עם צד נגדי. התאמה זו עשויה לשקף את שווי השוק של סיכון האשראי של הצד הנגדי או את שווי השוק של סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי ושל הצד הנגדי גם יחד.

50.33 **התאמת שווי בגין סיכון אשראי, חד-צדדית (One sided credit valuation adjustment)** היא התאמת שווי לסיכון אשראי המשקפת את שווי השוק של סיכון האשראי של הצד הנגדי לתאגיד הבנקאי, אולם אינה משקפת את שווי השוק של סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי לצד הנגדי.

50.34 - 50.36 בטל.

51. סיכון אשראי צד נגדי - סקירה כללית

פרק זה מבאר את המשמעות של סיכון אשראי צד נגדי ומפרט את הגישות אותן רשאי התאגיד הבנקאי ליישם כדי לאמוד את החשיפה לסיכון אשראי צד נגדי.

מבוא

51.1 התאגידים הבנקאיים נדרשים לזהות עסקאות החושפות אותם לסיכון אשראי צד נגדי ולחשב את דרישת ההון בגין סיכון זה. פרק זה מבאר בתחילתו את ההגדרה של סיכון אשראי צד נגדי. לאחר מכן הוא מפרט את הגישות בהן התאגידים הבנקאיים רשאים לנקוט באמידת חשיפתם לסיכון אשראי צד נגדי ובהתאם לחשב את דרישת ההון המתחייבת מכך.

סיכון אשראי צד נגדי – הגדרה וביאור

51.2 סיכון אשראי צד נגדי מוגדר בפרק 50. זהו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה עלול להיכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של העסקה, במקרים שבהם הסיכון להפסד הוא דו-צדדי. סיכון דו-צדדי להפסד הוא מושג המפתח עליו מבוססת ההגדרה של סיכון אשראי צד נגדי והוא מוסבר בהמשך.

51.3 החשיפה לסיכון היא חד-צדדית כאשר תאגיד בנקאי מעמיד הלוואה ללווה. כלומר, התאגיד הבנקאי חשוף לסיכון להפסד הנובע מכשל של הלווה, אולם העסקה אינה חושפת את הלווה לסיכון להפסד כתוצאה מכשל של התאגיד הבנקאי. לעומת זאת, חלק מהעסקאות יוצרות סיכון דו-צדדי להפסד ולפיכך יוצרות דרישה להקצאת הון בגין סיכון צד נגדי. לדוגמה:

(1) תאגיד בנקאי מעמיד הלוואה ללווה כנגד ביטחונות.¹

(א) התאגיד הבנקאי חשוף לסיכון שהלווה ייכנס לכשל ומכירת הביטחון לא תספיק לכיסוי ההפסד מההלוואה.

(ב) הלווה חשוף לסיכון שהתאגיד הבנקאי ייכנס לכשל ולא יחזיר את הביטחונות. גם במקרים שבהם יש ללקוח הזכות החוקית לקזז את יתרת חובו בגין ההלוואה כפיצוי על הביטחונות האבודים, הלקוח עדיין חשוף לסיכון להפסד במועד העמדת ההלוואה מכיוון ששווי ההלוואה עלול להיות נמוך מערך הביטחון במועד הכשל של התאגיד הבנקאי.

(2) תאגיד בנקאי לווה מזומן מצד נגדי ומעמיד ביטחונות לצד הנגדי (או מתחייב לעסקה שקולה מבחינה כלכלית, כמו מכירה ורכישה חוזרת של נייר ערך).

(א) התאגיד הבנקאי חשוף לסיכון שהצד הנגדי ייכנס לכשל ולא יחזיר את הביטחונות שהתאגיד הבנקאי העמיד.

¹ סיכון דו-צדדי להפסד בדוגמה זו נובע מכך שהתאגיד הבנקאי מקבל, כלומר, מעביר לבעלותו, את הביטחונות כחלק מהעסקה. לעומת זאת, הלוואות מובטחות שבהן הביטחון אינו מועבר לפני קרות הכשל, אינן יוצרות סיכון דו-צדדי להפסד; לדוגמה, הלוואה עסקית או קמעונאית המובטחת באמצעות נכס של הלווה, כאשר התאגיד הבנקאי רשאי להעביר לבעלותו את הנכס רק כאשר הלווה כושל, אינה יוצרת סיכון אשראי צד נגדי.

- (ב) הצד הנגדי חשוף לסיכון שהתאגיד הבנקאי ייכנס לכשל והסכום שאותו יגייס הצד הנגדי ממכירת הביטחונות שהעמיד התאגיד הבנקאי לא יספיק לכיסוי ההפסד על ההלוואה שהעמיד הצד הנגדי לתאגיד הבנקאי.
- (3) תאגיד בנקאי שואל נייר ערך מצד נגדי ומפקיד מזומן אצל הצד הנגדי כביטחונות (או מתחייב לעסקה שקולה מבחינה כלכלית, כמו מכר חוזר).
- (א) התאגיד בנקאי חשוף לסיכון שהצד הנגדי ייכנס לכשל ולא יחזיר את המזומן שהופקדו אצלו כביטחון.
- (ב) הצד הנגדי חשוף לסיכון שהתאגיד הבנקאי ייכנס לכשל והמזומן שהתאגיד הבנקאי הפקיד אצלו כביטחון לא יספיקו לכיסוי ההפסד מנייר הערך שהתאגיד הבנקאי לווח.
- (4) תאגיד בנקאי נכנס לעסקת גזרים עם צד נגדי (למשל, נכנס לעסקת החלף או רוכש אופציה). שווי העסקה עשוי להשתנות על פני זמן עם התנודתיות במשתני השוק.²
- (א) התאגיד הבנקאי חשוף לסיכון שהצד הנגדי ייכנס לכשל כאשר לנגזר ערך חיובי עבור התאגיד הבנקאי.
- (ב) הצד הנגדי חשוף לסיכון שהתאגיד הבנקאי ייכנס לכשל כאשר לנגזר ערך חיובי עבור הצד הנגדי.

תחולת דרישת הון בגין סיכון אשראי צד נגדי

- 51.4 תאגיד בנקאי נדרש לחשב דרישת הון בגין סיכון אשראי צד נגדי עבור כל החשיפות היוצרות סיכון אשראי צד נגדי, למעט עסקאות כמפורט בסעיף 51.16. סוגי העסקאות היוצרות סיכון אשראי צד נגדי הן:
- (1) גזרים מעבר לדלפק (OTC)
 - (2) גזרים הנסחרים בבורסות
 - (3) עסקאות סילוק ארוך
 - (4) עסקאות מימון ניירות ערך.
- 51.5 מכשירים אלה מציגים בדרך כלל את המאפיינים הבאים:
- (1) העסקאות יוצרות חשיפה נוכחית או שווי שוק.
 - (2) העסקאות מתקשרות לשווי שוק אקראי עתידי המבוסס על משתני שוק.
 - (3) העסקאות יוצרות חילופי תשלומים או חילופי מכשירים פיננסיים (לרבות סחורות) כנגד תשלום.

² כללי סיכון אשראי צד נגדי מכסים את הסיכון שייגרם הפסד לתאגיד הבנקאי כתוצאה מכשל של הצד הנגדי לעסקת הנגזר. הסיכון לרווח או הפסד כתוצאה משינויים בשווי השוק של הנגזר מכוסים על ידי מסגרת העבודה לסיכון שוק. מסגרת העבודה לסיכון שוק מכסה את הסיכון שייגרם הפסד כתוצאה מתנודות שוק של גורמי הסיכון אליהם מתייחס הנגזר (למשל, שיעור ריבית עבור עסקת החלף ריבית); עם זאת, היא גם מכסה את הסיכון להפסד העלול להיגרם מירידה בשווי הנגזר כתוצאה מהרעה בשווי האשראי של הצד הנגדי לנגזר. הסיכון האחרון הוא סיכון התאמת שווי בגין סיכון אשראי כמפורט בהוראה

(4) העסקאות מתבצעות עם צד נגדי מזוהה אשר ניתן לקבוע כנגדו הסתברות ייחודית לכשל.

51.6 מאפיינים שכיחים נוספים של העסקאות הנכללות בסעיף 51.4 הם:

- (1) ביטחונות עשויים לשמש להפחתת חשיפה לסיכון, והיא טבועה במאפייני עסקאות מסוימות.
- (2) מימון קצר טווח עשוי להיות התכלית העיקרית, במובן זה שהעסקאות כוללות בעיקר החלפת נכס אחד במשנהו (מזומן או ניירות ערך) למשך פרק זמן קצר יחסית, על פי רוב לצורך מימון עסקי. שני הרכיבים של העסקה אינם תוצאה של החלטות נפרדות אלא יוצרים שלם בלתי ניתן להפרדה לשם השגת תכלית מוגדרת.
- (3) קיזוז עשוי לשמש להפחתת הסיכון.
- (4) אמידת שווי הפוזיציות מתבצעת בתדירות גבוהה (בדרך כלל על בסיס יומי), בהתאם למשתני השוק.
- (5) התאמות מרווח עשויות להיות מיושמות (remargining).

שיטות לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי

51.7 על תאגיד בנקאי לחשב את החשיפה, או את החשיפה בעת כשל (EAD)³, לסיכון אשראי צד נגדי עבור העסקאות כמפורט בסעיף 51.4, באמצעות אחת מהגישות שנקבעו בסעיפים 51.8-51.9. שיטות אלו משתנות בהתאם לעסקה, לצד הנגדי לעסקה ולשאלה האם התאגיד הבנקאי קיבל את אישור המפקח לעשות שימוש בשיטה (כאשר נדרש אישור כאמור).

51.8 עבור חשיפות שאינן נסלקות באמצעות צד נגדי מרכזי (CCP), יש לחשב את החשיפה לסיכון אשראי צד נגדי באמצעות השיטות הבאות:

- (1) הגישה הסטנדרטית למדידת החשיפה לסיכון אשראי צד נגדי (SA-CCR), המפורטת בפרק 52. גישה זו תשמש לחישוב חשיפות הנובעות מנגזרי OTC, נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות סילוק ארוך.
- (2) הגישה הפשוטה והגישה המקיפה להכרה בביטחונות, כאמור בהוראה 203 בפרק הפחתת סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי. תאגידים בנקאיים שלא קיבלו את אישור המפקח לשימוש בגישת מודל VAR או לשימוש במודלים פנימיים נדרשים לחשב בגישות אלו (גישה פשוטה וגישה מקיפה) עבור עסקאות מימון ניירות ערך.

(3) בטל.

(4) בטל.

³ המונחים "חשיפה" או "EAD" משמשים לחילופין בפרקים של סיכון אשראי צד נגדי בהוראות של סיכון אשראי. הדבר משקף את העובדה שהסכום המחושב תחת כללי סיכון אשראי צד נגדי בדרך כלל ישמש כ"חשיפה" תחת הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, או כ"EAD" בגישת המודלים הפנימיים לסיכון אשראי (IRB) כמתואר בסעיף 51.13.

51.9 עבור עסקאות הנסלקות באמצעות צד נגדי מרכזי, יש ליישם את הגישה המפורטת בפרק 54. גישה זו מכסה:

(1) את חשיפת התאגיד הבנקאי לצד נגדי מרכזי כאשר התאגיד הבנקאי הוא חבר מסלקה של הצד הנגדי המרכזי;

(2) את חשיפות התאגיד הבנקאי ללקוחותיו, כאשר התאגיד הבנקאי הוא חבר מסלקה ופועל כמתווך בין הלקוח לבין הצד הנגדי המרכזי; ו-

(3) את חשיפות התאגיד הבנקאי לחבר מסלקה של צד נגדי מרכזי, כאשר התאגיד הבנקאי הוא לקוח של חבר המסלקה, וחבר המסלקה פועל כמתווך בין התאגיד הבנקאי לבין הצד הנגדי המרכזי.

51.10 חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנובעות מסילוק עסקאות במזומן (מניות, הכנסה קבועה, עסקאות ספוט במט"ח או סחורות), פטורות מהדרישות של פרק 54. במקום זאת הן כפופות לדרישות ההון בנספח ב' להוראה 203 "טיפול בדרישות הון לעסקאות שלא סולקו ועסקאות שכשלו" (CRE70).

51.11 תחת הגישות שהוצגו לעיל, סכום החשיפה או ה-EAD עבור צד נגדי נתון שווה לסכום האריתמטי של סכומי החשיפה או ערכי ה-EAD שחושבו לכל אחד ממערכי הקיזוז עם אותו צד נגדי, בכפוף לחריגים בסעיף 51.12 להלן.

51.12 החשיפה בגין נגזר OTC נתון עם צד נגדי מוגדרת כגבוהה מבין אפס ובין סכום ה-EADs על פני כל מערכי הקיזוז עם הצד הנגדי בניכוי הפסד התאמת שווי בגין סיכון אשראי (CVA) בגין צד נגדי זה שכבר הוכר על ידי התאגיד הבנקאי (כלומר נרשם הפסד CVA). הפסד CVA זה מחושב מבלי לקחת בחשבון כל קיזוז של התאמות שווי של התחייבויות שנוכו מההון לפי סעיף 15' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. הפחתה זו של ה-EAD בסכום ההפסד בגין CVA אינה חלה על קביעת דרישות ההון בגין סיכון CVA.

שיטות לחישוב נכסי סיכון בגין סיכון אשראי צד נגדי

51.13 לאחר שחישבו את חשיפתם לסיכון אשראי צד נגדי, או EAD, בהתאם לגישות שהותוו לעיל, על התאגידים הבנקאיים ליישם את הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, או, במקרה של חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים, את דרישות ההון שהוצגו בפרק 54. עבור צדדים נגדיים שבגינם התאגיד הבנקאי מיישם את הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, סכום החשיפה בגין סיכון אשראי צד נגדי ישוקלל לנכס סיכון בהתאם למשקל הסיכון הרלבנטי לצד הנגדי.

51.14 בטל.

51.15 בטל.

פטורים

51.16 על אף האמור בסעיף 51.4, תאגידים בנקאיים פטורים מחישוב דרישת הון בגין סיכון אשראי צד נגדי עבור סוגי העסקאות להלן (כלומר, סכום החשיפה או EAD עבור סיכון אשראי צד נגדי בעסקאות אלו יהיה אפס):

(1) הגנת נגזרי אשראי שנרכשה על ידי התאגיד הבנקאי כנגד חשיפה בתיק הבנקאי או כנגד חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי. במקרים אלו, על התאגיד הבנקאי לקבוע את דרישת ההון בגין החשיפה המגודרת בכפוף לקריטריונים ולכללים להכרה בנגזרי אשראי בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי (כלומר, גישת ההחלפה).

(2) עסקאות החלף כשל אשראי (CDS) שנמכרו ונרשמו בתיק הבנקאי כאשר הן מטופלות במסגרת הוראה זו כערבות שנתן התאגיד הבנקאי ונתונות לדרישת הון בגין הסכום הרעיוני כולו.

52. הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי

פרק זה מתאר את הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי (SA-CCR).

סקירה כללית ותחולה

52.1 הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי (SA-CCR, להלן: "הגישה הסטנדרטית") חלה על נגזרים מעבר לדלפק, נגזרים הנסחרים בבורסה ועסקאות סילוק ארוך. סכום החשיפה יחושב בנפרד עבור כל מערך קיזוז (כמצוין בסעיף 50.15, כל עסקה שאינה נתונה להסדר קיזוז דו צדדי הניתן לאכיפה משפטית המוכר למטרות הון פיקוחי תפורש כמערך קיזוז נפרד). סכום החשיפה יחושב על פי הנוסחה הבאה, כאשר:

$$(1) \alpha = 1.4$$

$$(2) RC = \text{עלות השחלוף המחושבת על פי סעיפים 52.19-52.3.}$$

$$(3) PFE = \text{סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית המחושב על פי סעיפים 52.76-52.20.}$$

$$EAD = \alpha * (RC + PFE)$$

שאלות ותשובות

(1) כיצד נקבע EAD עבור אופציות שנמכרו שבהן שולמו הפרמיות מראש?

ניתן לקבוע ערך 0 ל-EAD רק עבור אופציות שנמכרו ושאינן כלולות בהסכמי קיזוז והסכמי התאמת מרווח.

(2) כיצד נקבע EAD עבור נגזרי אשראי כאשר התאגיד הבנקאי הוא מוכר ההגנה?

כאשר התאגיד הבנקאי הוא מוכר הגנה מסוג נגזרי אשראי אשר אינם כלולים בהסכמי קיזוז או הסכמי התאמת מרווח, ניתן להגביל את גובה EAD לסכומי הפרמיות שלא שולמו. על מנת ליישם הגבלה זו, התאגיד הבנקאי רשאי להסיר נגזרי אשראי מסוג זה ממערכי הקיזוז המשפטיים ולהתייחס אליהם כאל עסקאות בודדות ללא התאמת מרווח.

(3) האם ניתן לפצל סוגים מסוימים של מוצרים שלא הוגדר עבורם טיפול ספציפי בגישת SA-CCR למספר חוזים פשוטים יותר עם זרמי תשלומים זהה?

בהתייחס לאופציות (לדוגמה אופציות ריבית caps/floors אשר יכולות להיות מיוצגות כתיק של cap/floor בודדות) התאגיד הבנקאי רשאי לפצל מוצרים אלה בעקביות עם האמור בסעיף 52.43. התאגיד הבנקאי אינו רשאי לפצל מוצרים ליניאריים (למשל, עסקאות החלף ריבית רגילות).

52.2 רכיבי עלות השחלוף (RC) והחשיפה הפוטנציאלית העתידית (PFE) מחושבים באופן שונה עבור מערכי קיזוז עם התאמת מרווח ומערכי קיזוז ללא התאמת מרווח. מערכי קיזוז עם התאמת מרווח הם מערכי קיזוז המכוסים על ידי הסכם ביטחונות שלפיו הצד הנגדי של התאגיד הבנקאי לעסקה

נדרש להעמיד ביטחונות משתנים; כל יתר מערכי הקיזוז, לרבות אלו המכוסים על ידי הסכמי התאמת מרווח חד כיווניים שבהם רק התאגיד הבנקאי מעמיד ביטחונות משתנים, מטופלים כמערכי קיזוז ללא התאמת מרווח למטרות הגישה הסטנדרטית. סכום החשיפה עבור מערך קיזוז עם התאמת מרווח לא יעלה על סכום החשיפה עבור אותו מערך קיזוז המחושב ללא התאמת מרווח.

שאלה ותשובה

הגבלת התקרה של החשיפה בכשל (EAD) לחשיפה המחושבת לעסקה ללא הסכם התאמת מרווח נובעת מהצורך להתעלם מחשיפה עם ערך סף גבוה שבלתי מציאותי להגיע אליו על ידי עסקאות קטנות (או שאינן קיימות). עם זאת, קיים פוטנציאל לאנומליה בהתייחס להגבלת סף זו, במקרה של מערכי קיזוז הכוללים הסכמי התאמת מרווח והמורכבים מעסקאות לזמן קצר עם תקופה נותרת לפירעון של 10 ימי עסקים או פחות. במצב זה, משקל מקדם התקופה לפירעון (MF) יהיה גדול יותר עבור מערך קיזוז הכולל הסכם התאמת מרווח מאשר עבור מערך קיזוז שאינו כולל הסכם התאמת מרווח, בגלל המכפיל של $3/2$ המצוין בסעיף 52.52. מכפיל זה יקוזז על ידי הגבלת הסף. האנומליה תגדל אם יהיו כמה מחלוקות תחת הסכם התאמת המרווח, כלומר כאשר תקופת סיכון המרווח (MPOR) תוכפל ל-20 ימים אבל תקוזז שוב על ידי ההגבלה לחישוב ללא הסכם התאמת מרווח. האם אנומליה כזו קיימת?

כן, האנומליה המתוארת אכן קיימת. עם זאת, צפוי כי בדרך כלל לא תהיה לאנומליה כזו השפעה משמעותית על דרישות ההון של תאגידים בנקאיים. לפיכך, לא נדרש עדכון של ההוראה.

עלות שחלוף וסכום ביטחונות בלתי תלוי נטו

- 52.3 עבור עסקאות ללא התאמת מרווח, הערך RC נועד לשקף את ההפסד שייגרם במקרה של כשל של הצד הנגדי וסגירת הפוזיציות באופן מיידי. התוספת PFE מייצגת גידול פוטנציאלי שמרני של החשיפה על פני אופק זמן של שנה אחת מהתאריך הנוכחי (כלומר תאריך החישוב).
- 52.4 עבור עסקאות עם התאמת מרווח, הערך RC נועד לשקף את ההפסד שייגרם במקרה של כשל של הצד הנגדי בהווה או במועד כלשהו בעתיד, בהנחה שהסגירה והשחלוף של העסקאות ייעשו באופן מיידי. אולם, ייתכן פרק זמן (תקופת סיכון המרווח) בין החלפת הביטחונות האחרונה לפני הכשל, לבין שחלוף העסקאות בשוק. התוספת PFE מייצגת את השינוי הפוטנציאלי בערך העסקאות במהלך פרק זמן זה.
- 52.5 בשני המקרים, מקדם הביטחון הרלבנטי בנוסחת עלות השחלוף עבור ביטחונות שאינם במזומן מייצג את השינוי הפוטנציאלי בשווי הביטחונות במהלך פרק הזמן המתאים (שנה אחת עבור עסקאות ללא התאמת מרווח, ותקופת סיכון המרווח עבור עסקאות עם התאמת מרווח).
- 52.6 עלות השחלוף (RC) מחושבת ברמת מערך הקיזוז, בעוד שהתוספות PFE מחושבות עבור כל סוג נכס, במסגרת מערך קיזוז נתון, ומסוכמות לאחר מכן (סעיפים 52.24 – 52.76).
- 52.7 למטרות הלימות הון, תאגידים בנקאיים רשאים לקזז בין עסקאות (למשל, בעת קביעת רכיב RC של מערך קיזוז) בכפוף להחלפת התחייבויות (novation), שלפיה כל התחייבות בין תאגיד בנקאי לבין צד

נגדי שלו לספק מטבע נתון ביום ערך נתון תאחד באופן אוטומטי עם כל יתר ההתחייבויות באותו מטבע ולאותו יום ערך, כך שמבחינה משפטית תתבצע החלפה של סכום יחיד בגין התחייבויות ברוטו קודמות. תאגידים בנקאיים רשאים לקזז גם עסקאות על פי כל צורה של הסדר לקיזוז דו צדדי תקף משפטית, שאינן מכוסות על ידי האמור לעיל, לרבות צורות אחרות של החלפת התחייבויות. בכל מקרה שבו מיושם קיזוז, יידרש התאגיד הבנקאי להניח את דעתו של המפקח כי יש בידיו:

(1) הסכם קיזוז עם הצד הנגדי או הסדר אחר היוצר התחייבות משפטית יחידה המכסה את כל העסקאות הכלולות, באופן שתהא לתאגיד בנקאי הזכות לקבל או החובה לשלם אך ורק את הסכום נטו של הערכים המשוערכים למחיר השוק החיוביים והשליליים של העסקאות הבודדות שנכללו, במקרה שאותו צד נגדי לא יכבד את התחייבויותיו עקב אחת מהסיבות הבאות: כשל, חדלות פירעון, פירוק או נסיבות דומות.¹

(2) חוות דעת משפטיות כתובות ומנומקות, מטעם גורם חיצוני בלתי תלוי בעל מומחיות משפטית וניסיון מקצועי בתחום המסוים שבו הוא נותן את חוות הדעת, שלפיהן, אם יועמד העניין למבחן משפטי, בתי המשפט והרשויות המנהליות הרלבנטיות ימצאו כי החשיפה של התאגיד הבנקאי היא סכום נטו על פי:

(א) הדין בתחום השיפוט שבו רשום הצד הנגדי, וכן, אם מעורבת שלוחה זרה של צד נגדי, גם הדין בתחום השיפוט שבו ממוקמת השלוחה;

(ב) הדין החל לגבי העסקאות הפרטניות; וכן

(ג) הדין החל לגבי כל חוזה או הסכם הדרושים כדי לבצע את הקיזוז בפועל.

(3) נהלים פנימיים שתכליתם לוודא כי מאפייניהם המשפטיים של הסדרי הקיזוז ייבחנו לאור שינויים אפשריים בדין הרלבנטי.

52.8 על חוות הדעת כאמור בסעיף 52.7(2) לקחת בחשבון גם את עמדות המפקחים הרלבנטיים, כך שאם אחד מהמפקחים הללו לא השתכנע לגבי אכיפות החוזה על פי דיני אותה מדינה, החוזה או הסכם הקיזוז לא ימלא אחר תנאי זה ואף לא אחד מן הצדדים הנגדיים יוכל ליהנות מהטבה פיקוחית.

52.9 קיימות שתי נוסחאות עבור עלות שחלוף, אשר תלויות בהיות העסקאות עם צד נגדי כפופות להסכם התאמת מרווח. כאשר קיים הסכם התאמת מרווח, הנוסחה עשויה לחול הן על עסקאות דו-צדדיות והן על עסקאות בסליקה מרכזית. הנוסחה מתייחסת גם להסדרים השונים שעשויים להיות לתאגיד הבנקאי לגבי העמדה או קבלה של ביטחונות שניתן להתייחס אליהם כאל ביטחונות ראשוניים.

נוסחה עבור עסקאות ללא התאמת מרווח

52.10 עבור עסקאות ללא התאמת מרווח, עלות השחלוף מוגדרת כגדול מבין: (1) שווי השוק הנוכחי של חוזי הנגזרים בניכוי ביטחונות נטו (ולאחר הפעלת מקדמי ביטחון) המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי (אם יש כאלה), ו-(2) אפס. נוסחה זו עקבית עם שימוש בעלות השחלוף כמדד לחשיפה הנוכחית,

¹ הסכם הקיזוז לא יכלול כל סעיף אשר, במקרה של כשל של הצד הנגדי, מתיר לצד נגדי שלא כשל לשלם תשלומים מוגבלים בלבד, או שלא לשלם כלל, לזכות הצד שכשל, אפילו אם הצד שכשל הוא בעל הזכות לסכום נטו לאחר הקיזוז.

ופירוש הדבר שכאשר התאגיד הבנקאי חב לצד הנגדי כסף, אין לו חשיפה לצד הנגדי אם הוא יכול להחליף באופן מיידי את העסקאות שלו ולמכור את הביטחונות במחירי השוק הנוכחיים. עלות השחלוף תחושב על פי הנוסחה הבאה, כאשר:

(1) V הוא השווי של עסקאות הנגזרים במערך הקיזוז.

(2) C הוא ערך הביטחונות המוחזקים נטו (לאחר הפעלת מקדמי ביטחון), אשר מחושב בהתאם לשיטת NICA המתוארת בסעיף 52.17 להלן.²

$$RC = \max\{V - C, 0\}$$

שאלה ותשובה

כיצד יש לחשב את מקדמי הביטחון המתאימים לחישוב עלות השחלוף לעסקאות ללא הסכם התאמת מרווח?

מקדמי הביטחון שיש ליישם לצורך חישוב עלות השחלוף לעסקאות ללא הסכם התאמת מרווח יתוקנו לפי הנוסחה הבאה, כאשר:

(1) H = מקדם הביטחון, כפוף לתקרה של 100%

(2) H_{10} = מקדם ביטחון עבור המכשיר ל-10 ימי עסקים

(3) T_M = תקופת החזקה מינימלית עבור סוג המכשיר

(4) N_R = הנמוך מבין תקופת הפירעון של העסקה הארוכה ביותר במערך הקיזוז לבין 250 ימים.

$$H = H_{10} \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{10}}$$

52.11 למטרות סעיף 52.10, שווי הביטחונות שלא במזומן שהועמדו על ידי התאגיד הבנקאי לצד הנגדי מוגדל, ואילו שווי הביטחונות שלא במזומן שהתקבלו על ידי התאגיד הבנקאי מהצד הנגדי מופחת, וזאת באמצעות מקדמי ביטחון (זהים לאלה החלים על עסקאות מסוג ריפו) בהתאם לפרקי הזמן המתוארים בסעיף 52.5.

52.12 בנוסחה שבסעיף 52.10, עלות השחלוף מייצגת את החשיפה לצד הנגדי נכון להיום, ואינה יכולה להיות קטנה מאפס. אולם, לעיתים תאגידים בנקאיים מחזיקים בביטחונות עודפים (אפילו בהעדר הסכם התאמת מרווח) או בעסקאות מחוץ לכסף שעשויים לספק לתאגיד הבנקאי הגנה נוספת מפני הגדלת החשיפה. הגישה הסטנדרטית מאפשרת מצב שבו עודף ביטחונות או שווי שוק שלילי ישמשו

² כפי שמפורט בסעיף 52.2, מערכי קיזוז הכוללים הסכם התאמת מרווח חד כיווני לטובת הצד הנגדי של התאגיד הבנקאי (כלומר, התאגיד הבנקאי מעמיד, אך אינו מקבל, ביטחונות משתנים) מטופלים כהסכמים ללא התאמת מרווח למטרות הגישה הסטנדרטית. עבור מערכי קיזוז אלו, C יכלול גם, בסימן שלילי, את סכום הביטחונות המשתנים שהועמדו על ידי התאגיד הבנקאי לטובת הצד הנגדי.

– להפחתת רכיב ה-PFE, אך אינה מאפשרת את הפחתת עלות השחלוף, כפי שנדון בסעיפים 52.21 – 52.23.

נוסחה עבור עסקאות עם התאמת מרווח

52.13 נוסחת עלות השחלוף עבור עסקאות עם התאמת מרווח מבוססת על הנוסחה של עלות השחלוף עבור עסקאות ללא התאמת מרווח. הנוסחה אף עושה שימוש במושגים מתוך הסכמי התאמת מרווח סטנדרטיים, כפי שנדון בפירוט להלן.

52.14 עלות השחלוף עבור עסקאות עם התאמת מרווח על פי הגישה הסטנדרטית, מוגדרת כחשיפה המרבית אשר לא תגרום לקריאה לביטחונות משתנים, תוך התחשבות במנגנוני החלפת הביטחונות בהסכמי התאמת המרווח.³ המסמכים הסטנדרטיים בענף⁴ כוללים מנגנונים כגון "רמת סף" (Threshold), "סכום העברה מזערי" (Minimum transfer amount) ו-"סכום בלתי תלוי" (Independent amount), אשר נלקחים בחשבון בעת דרישה לביטחונות משתנים.⁵ נוסחה גנרית ומוגדרת נוצרה כדי לשקף את מגוון הגישות להתאמת מרווח שבהן נעשה שימוש ואלו הנשקלות על ידי גופי פיקוח ברחבי העולם.

שילוב סכום ביטחונות בלתי תלוי נטו (NICA) בעלות השחלוף

52.15 אחת המטרות של הגישה הסטנדרטית היא לשקף את ההשפעה של הסכמי התאמת מרווח והחלפת ביטחונות הקשורה בהם, בחישוב החשיפות של סיכון אשראי צד נגדי. הסעיפים הבאים עוסקים באופן שבו החלפת הביטחונות משולבת בגישה הסטנדרטית.

52.16 כדי למנוע ספק לגבי השימוש במונחים 'ביטחון ראשוני' ו'סכום בלתי-תלוי' אשר משמשים בהקשרים שונים ולעיתים חלופיים, מוצג בזאת המונח 'סכום ביטחונות בלתי תלוי' (ICA – Independent Collateral Amount). סכום ביטחונות בלתי-תלוי מייצג (1) ביטחונות (שאינם ביטחונות משתנים) שהועמדו על ידי הצד הנגדי ואשר התאגיד הבנקאי רשאי לממש במקרה כשל של הצד הנגדי, אשר

³ ראה בפרק 99 דוגמאות להמחשת ההשפעה של הסכמי התאמת מרווח סטנדרטיים על הנוסחה של הגישה הסטנדרטית.

⁴ למשל, ההסכמים הבאים שפורסמו על ידי ISDA:

the 1992 (Multicurrency-Cross Border) Master Agreement ו-the 2002 Master Agreement. (להלן – הסכמי האב של ISDA).

הסכמי האב של ISDA כוללים את נספחי תמיכת האשראי (CSA):

the 1994 Credit Support Annex (Security Interest – New York Law), או, אם רלבנטי,

the 1995 Credit Support Annex (Transfer – English Law) ו-

the 1995 Credit Support Deed (Security Interest - English Law)

⁵ למשל, בהסכמי האב של ISDA המונח "סכום תמיכת אשראי" (Credit Support Amount) או סכום הביטחונות הכולל שחייב להיות מועבר בין הצדדים, מוגדר כערך הגדול יותר מבין החשיפה של הצד המובטח (Secured Party's Exposure) בתוספת הסכום המצטבר של כל הסכומים הבלתי תלויים אשר חלים על הצד המשעבד בניכוי כל הסכומים הבלתי תלויים אשר חלים על הצד המובטח, בניכוי רמת הסף של הצד המשעבד – ואפס.

סכומם אינו משתנה על פי שווי העסקאות אותן הם מבטיחים, ו/או (2) סכום בלתי-תלוי (IA – Independent Amount), כפי שמוגדר במסמכים הסטנדרטיים בענף. סכום הביטחונות הבלתי-תלוי עשוי להשתנות בתגובה לגורמים כגון שווי הביטחונות או שינוי במספר העסקאות שבמערך הקיזוז.

52.17 מאחר שגם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי עשויים להידרש להעמיד סכום ביטחונות בלתי-תלוי, יש צורך במונח נוסף - 'סכום ביטחונות בלתי-תלוי נטו' (NICA - Net Independent Collateral Amount) - לשם תיאור סכום הביטחונות שהתאגיד הבנקאי עשוי לנצל ולקזז מסכום החשיפה במקרה כשל של הצד הנגדי. סכום ביטחונות בלתי-תלוי נטו אינו כולל ביטחונות שהעמיד הבנק בחשבון מופרד המנותק מסיכון חדלות פירעון, ואשר יש להניח שיוחזרו לתאגיד הבנקאי במקרה של חדלות פירעון של הצד הנגדי. כלומר, סכום ביטחונות בלתי-תלוי נטו מייצג ביטחונות (מופרדים או לא מופרדים) שהועמדו על ידי הצד הנגדי, בניכוי ביטחונות לא מופרדים שהועמדו על ידי התאגיד הבנקאי. לגבי הסכום הבלתי-תלוי, סכום הביטחונות הבלתי-תלוי נטו מביא בחשבון את הסכום הבלתי-תלוי הדרוש לתאגיד הבנקאי בניכוי הסכום הבלתי-תלוי הדרוש לצד הנגדי.

52.18 עבור עסקאות עם התאמת מרווח, עלות השחלוף תחושב באמצעות הנוסחה הבאה, כאשר:

(1) V ו- C מוגדרים כמו בנוסחה ללא התאמת מרווח, פרט לכך ש- C כולל כעת את סכום הביטחונות המשתנים נטו, כאשר הסכום שהתקבל על ידי התאגיד הבנקאי נלקח בחשבון בסימן חיובי, והסכום שהועמד על ידי התאגיד הבנקאי בסימן שלילי.

(2) TH הוא ערך רמת הסף החיובי לפני שהצד הנגדי נדרש להעביר ביטחונות לתאגיד הבנקאי.

(3) MTA הוא סכום ההעברה המזערי אשר חל על הצד הנגדי.

$$RC = \max\{V - C; TH + MTA - NICA; 0\}$$

52.19 הערך $[TH + MTA + NICA]$ מייצג את החשיפה המרבית אשר לא תגרום לקריאה לביטחונות משתנים, והוא כולל רמת ביטחונות שיש לקיים תמיד. למשל, ללא ביטחונות ראשוניים או סכום בלתי-תלוי, החשיפה המרבית אשר לא תגרום לקריאה לביטחונות משתנים היא רמת הסף בתוספת סכום העברה מזערי כלשהו. בנוסחה המותאמת, יש להחסיר את הערך $NICA$ מהסכום $TH + MTA$. הדבר הופך את החישוב למדויק יותר באמצעות שיקוף מלא הן של רמת החשיפה בפועל אשר לא תגרום לקריאה לביטחונות והן של השפעת הביטחונות שהתאגיד הבנקאי מחזיק ו/או מעמיד. לתוצאת החישוב נקבעה רצפה אפס, מתוך הכרה בכך שהתאגיד הבנקאי עשוי להחזיק $NICA$ בסכום גדול יותר מ- $TH + MTA$, וכדי למנוע מעלות השחלוף להיות שלילית.

תוספת PFE (PFE add-on) לכל מערך קיזוז

52.20 תוספת PFE כוללת (1) רכיב תוספת מצרפי, ו- (2) מכפיל המאפשר את ההכרה בביטחונות עודפים או בשווי שוק שלילי עבור העסקאות במערך הקיזוז. התוספת תחושב על פי הנוסחה הבאה, כאשר:

(1) $AddOn^{aggregate}$ הוא רכיב התוספת המצרפית (ראה סעיף 52.25).

(2) המכפיל (multiplier) מוגדר כפונקציה של שלושת נתוני הקלט הבאים: V , C ו- $AddOn^{aggregate}$.

$$PFE = multiplier * AddOn^{aggregate}$$

מכפיל (הכרה בעודף ביטחונות ובשווי שוק שלילי)

52.21 ככלל, עודף ביטחונות אמור להקטין את דרישות ההון בגין סיכון אשראי צד נגדי. בפועל, תאגידים בנקאיים רבים מחזיקים ביטחונות עודפים (כלומר, ביטחונות בסכום העולה על השווי שוק נטו של חוזי הנגזרים) בדיוק כדי לקזז גידול אפשרי בחשיפה המיוצגת על ידי התוספת. ביטחונות עשויים להפחית את רכיב עלות השחלוף של החשיפה על פי הגישה הסטנדרטית, כפי שנדון בסעיפים 52.10-52.18. רכיב התוספת משקף אף הוא את תכונת צמצום הסיכון של עודף ביטחונות.

52.22 משיקולי יציבות, החליטה ועדת באזל להחיל מכפיל על רכיב PFE, אשר קטן ככל שגדלים הביטחונות העודפים, אך אינו מגיע עד אפס (הערך המזערי של המכפיל הוא 5% מתוספת PFE). כאשר שווי הביטחונות המוחזקים נמוך משווי השוק נטו של חוזי הנגזרים (ביטחונות בחסר), עלות השחלוף הנוכחית היא חיובית וערך המכפיל הוא 1 (כלומר, רכיב PFE שווה למלוא הערך של התוספת המצרפית). כאשר שווי הביטחונות המוחזקים עולה על שווי השוק נטו של חוזי הנגזרים (עודף ביטחונות), עלות השחלוף הנוכחית היא אפס וערך המכפיל קטן מ-1 (כלומר, רכיב PFE שווה פחות מהערך המלא של התוספת המצרפית).

52.23 המכפיל יופעל גם כאשר השווי הנוכחי של עסקאות הנגזרים הוא שלילי. הדבר נובע מכך שעסקאות "מחוץ לכסף" אינן מייצגות חשיפה כעת, והן בעלות סיכוי מופחת לעבור "לתוך הכסף". המכפיל מחושב על פי הנוסחה הבאה, כאשר:

(1) $\exp(\dots)$ הוא הפונקציה המעריכית.

(2) Floor הוא 5%.

(3) V הוא שווי עסקאות הנגזרים במערך הקיזוז.

(4) C הוא ערך הביטחונות המוחזקים נטו, לאחר הפעלת מקדמי ביטחון.

$$multiplier = \min \left\{ 1; Floor + (1 - Floor) * \exp \left(\frac{V - C}{2 * (1 - Floor) * AddOn^{aggregate}} \right) \right\}$$

סכימת תוספות וסוגי נכסים

52.24 כדי לחשב את התוספת המצרפית, על התאגיד הבנקאי לחשב את התוספות עבור כל סוג נכס במערך הקיזוז. בגישה הסטנדרטית נעשה שימוש בחמשת סוגי הנכסים:

(1) נגזרי שיעור ריבית.

(2) נגזרי מטבע חוץ.

(3) נגזרי אשראי.

(4) נגזרי מניות.

(5) נגזרי סחורות.

52.25 לא מוכרים יתרונות גיוון ביתרונות הפיזור בין סוגי נכסים. במקום זאת, יש לבצע סיכום פשוט של כל התוספות המתאימות לכל סוג נכס, על פי הנוסחה הבאה (כאשר הסכימה הוא על פני סוגי הנכסים):

$$AddOn^{aggregate} = \sum_a AddOn^{(a)}$$

הקצאת עסקאות נגזרים לסוג נכס אחד או יותר

52.26 שיוך עסקת נגזרים לסוג נכס תיעשה על בסיס גורם הסיכון העיקרי. לרוב עסקאות הנגזרים יש גורם סיכון עיקרי אחד, אשר מוגדר בהתאם לנכס הבסיס (למשל, עקומת ריבית עבור חוזה החלף ריבית, ישות ההתייחסות עבור חוזה החלף כשל אשראי, שער חליפין עבור אופציית רכש מט"ח ועוד). כאשר גורם הסיכון העיקרי ניתן לזיהוי בבירור, העסקה תסווג לאחד מסוגי הנכסים שתוארו לעיל.

52.27 עבור עסקאות מורכבות יותר, שעשויות לכלול יותר מגורם סיכון אחד (למשל, נגזרים מרובי נכסים או נגזרים היברידיים), על התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון את הרגישויות והתנודתיות של נכסי הבסיס לשם קביעת גורם הסיכון העיקרי.

52.28 המפקח על הבנקים עשוי לדרוש כי עסקאות מורכבות יותר ישויכו ליותר מסוג נכס אחד, כך שאותה הפוזיציה תיכלל במספר סוגי נכסים. במקרה זה, עבור כל סוג נכס שאליו משויכת הפוזיציה יהיה על התאגידים הבנקאיים לקבוע באופן הולם את מקדם הדלתא והכיוון (+/-) של גורם הסיכון הרלבנטי (התפקיד של מקדם דלתא בגישה הסטנדרטית מתואר בסעיף 52.30).

צעדים כלליים לחישוב תוספת PFE עבור כל סוג נכס

52.29 עבור כל עסקה, יש לזהות את גורם הסיכון העיקרי או גורמי הסיכון העיקריים ולשייכה לאחד או יותר מחמשת סוגי הנכסים: שיעור ריבית, מטבע חוץ, אשראי, מניות או סחורות. התוספת עבור כל סוג נכס מחושבת על ידי נוסחאות הספציפיות לסוג הנכס.⁶

52.30 למרות שהנוסחאות לחישוב התוספת משתנות בין סוגי הנכסים, כולן מיישמות את הצעדים הכלליים הבאים:

(1) חישוב **ערך רעיוני אפקטיבי (D)** לכל נגזר (כלומר לכל עסקה בודדת) במערך הקיזוז. הערך הרעיוני האפקטיבי הוא מדד לרגישות העסקה לתנודות בגורמי הסיכון שבבסיס (כלומר – שיעורי ריבית, שיעור חליפין, מרווחי אשראי, מחירי מניות ומחירי סחורות). הערך הרעיוני האפקטיבי מחושב כמכפלה של הפרמטרים הבאים $(D = d * MF * \delta)$:

(א) **ערך רעיוני המתואם (d)**. הערך הרעיוני המתואם הוא מדד לגודל העסקה. עבור נגזרים מסוג נכס מט"ח, הערך הרעיוני המתואם מוגדר בפשטות כערך הרעיוני של רגל המט"ח

⁶ הנוסחאות לחישוב התוספות לסוגי הנכסים מייצגות את חישוב החשיפה החיובית האפקטיבית הצפויה (Effective Expected Positive Exposure) תחת ההנחה שמחיר השוק הנוכחי של כל העסקאות בסוג נכס זה שווה לאפס (כלומר, הן בדיוק בכסף).

של חוזה הנגזר לאחר המרתו למטבע מקומי. עבור נגזרים מסוג נכס מניות ומסוג נכס סחורות, הערך הרעיוני המתואם הוא בפשטות המכפלה של מחיר השוק הנוכחי של יחידת מניה או סחורה במספר היחידות שאליהן מתייחסת העסקה. עבור נגזרים מסוג נכס שיעור ריבית או סוג נכס אשראי, הערך הרעיוני מותאם באמצעות אומדן של המח"מ של המכשיר, כדי להתחשב בעובדה שמכשירים עם מח"מ ארוך יותר רגישים יותר לתנודות בגורמי הסיכון שבבסיס (כלומר, לשיעור ריבית ומרווחי אשראי).

(ב) **מקדם תקופה לפירעון (MF)**. מקדם התקופה לפירעון הוא פרמטר הלוקח בחשבון את פרק הזמן במהלכו החשיפה הפוטנציאלית העתידית מחושבת. הנוסחה לחישוב מקדם התקופה לפירעון תלויה בהיות מערך הקיזוז כפוף להסכם התאמת מרווח או לא.

(ג) **דלתא פיקוחי (Δ)**. השימוש בדלתא פיקוחי נועד להבטיח שהערך הרעיוני האפקטיבי לוקח בחשבון את הכיוון של העסקה, כלומר האם העסקה היא ביתר או בחסר, על ידי מתן סימן חיובי או שלילי. מקדם דלתא גם לוקח בחשבון האם הקשר בין העסקה לגורם הסיכון שבבסיס אינו ליניארי (זהו המקרה עבור אופציות ושכבות CDO).

(2) **מקדם פיקוחי (SF)** מזהה עבור כל עסקה בודדת במערך הקיזוז. המקדם הפיקוחי הוא השינוי הפיקוחי המוגדר בערך של גורם הסיכון שבבסיס, אשר עליו מבוסס חישוב החשיפה הפוטנציאלית העתידית, ואשר כויל כדי לקחת בחשבון את התנודתיות של גורם הסיכון שבבסיס.

(3) העסקאות בכל סוג נכס מופרדות למערכי גידור פיקוחיים מוגדרים. מטרת מערכי הגידור היא קיבוץ של עסקאות במערך קיזוז שבו יותר לקזז קיזוז פוזיציות יתר וחסר בחישוב החשיפה הפוטנציאלית העתידית.

(4) הפעלת נוסחאות סכימה לשם סכימה של הערכים הרעיוניים האפקטיביים והמקדמים הפיקוחיים על פני כל העסקאות בתוך כל מערך גידור ולבסוף ברמת סוג הנכס כדי לקבוע את התוספת ברמת סוג הנכס. השיטה לסכימה משתנה בהתאם לסוג הנכס, ועבור נגזרי אשראי, נגזרי מניות ונגזרי סחורות גם בהתאם למקדמי מתאם פיקוחיים שנועדו לכסות את פיזור העסקאות וסיכון הבסיס.

פרמטרים עבור תקופת זמן: T_i, S_i, E_i, M_i

52.31 ישנם ארבעה פרמטרים לתקופת הזמן המשמשים בגישה הסטנדרטית (כולם מבוטאים בשנים):

- (1) עבור כל סוגי הנכסים, התקופה לפירעון M_i היא פרק הזמן (ממועד החישוב) עד לתאריך המאוחר ביותר שבו החוזה עשוי להיות עדיין בתוקף. תקופה זו מופיעה במקדם תקופה לפירעון (MF) המוגדר בסעיפים 52.48-52.53 ואשר מקטין את הערך הרעיוני המתואם עבור עסקאות ללא התאמת מרווח בכל סוגי הנכסים. אם נכס הבסיס בחוזה הנגזרים הוא חוזה נגזרים אחר (למשל, אופציה על עסקת החלף - swaption) והוא עשוי להיות ממומש פיזית לחוזה הבסיס (כלומר, התאגיד הבנקאי יפתח פוזיציה בחוזה הבסיס במקרה של מימוש), אזי התקופה לפירעון של החוזה היא פרק הזמן עד לתאריך הסליקה האחרון של חוזה הנגזרים שבבסיס.
- (2) עבור נגזרי שיעור ריבית ונגזרי אשראי, S_i הוא פרק הזמן (ממועד החישוב) עד לתאריך התחילה של חוזה שיעור הריבית או האשראי. אם הנגזר מתייחס לערך של מכשיר שיעור ריבית או מכשיר אשראי אחר (למשל אופציה על עסקת החלף או אופציה על אג"ח), אזי יש לקבוע תקופה זו על פי מכשיר הבסיס. S_i מופיע בהגדרה של המח"מ הפיקוחי SD בסעיף 52.34.
- (3) עבור נגזרי שיעור ריבית ונגזרי אשראי, E_i הוא פרק הזמן (ממועד החישוב) עד לתאריך הסיום של חוזה הריבית או האשראי. אם הנגזר מתייחס לערך של מכשיר שיעור ריבית או מכשיר אשראי אחר (למשל אופציה על עסקת החלף או אופציה על אג"ח), אזי יש לקבוע את התקופה על פי מכשיר הבסיס. E_i מופיע בהגדרה של המח"מ הפיקוחי בסעיף 52.34. כמו כן, E_i משמש להקצאת נגזרים מסוג נכס שיעור ריבית לסלי תקופה לפירעון המשמשים לחישוב התוספת לסוג הנכס בסעיף 52.57(3).
- (4) עבור אופציות בכל סוגי הנכסים, T_i הוא פרק הזמן (ממועד החישוב) עד לתאריך המימוש החוזי המאוחר ביותר הנזכר בחוזה. תקופה זו תשמש לקביעת הדלתא של האופציה בסעיפים 52.38-52.41.

52.32 בטבלה 1 מובאות עסקאות לדוגמה, ועבור כל עסקה מוצגים הערכים הקשורים: תקופה לפירעון M_i , תאריך תחילה S_i וכן תאריך סיום E_i . כמו כן, הדלתא בסעיפים 52.38-52.41 תלויה בתאריך המימוש החוזי המאוחר ביותר T_i (לא מוצג בנפרד בטבלה).

טבלה 1

מכשיר	M_i	S_i	E_i
חוזה IRS או CDS לתקופה של עוד 10 שנים	10 שנים	0	10 שנים
חוזה החלף ריבית (IRS) ל-10 שנים, המתחיל בעוד 5 שנים	15 שנים	5 שנים	15 שנים
חוזה אקדמה על ריבית (FRA) לתקופה המתחילה בעוד 6 חודשים ומסתיימת בעוד 12 חודשים	שנה אחת	חצי שנה	שנה אחת
אופציה אירופית על IRS (swaption) הנסלקת במזומן על חוזה החלף ריבית ל-5 שנים, עם תאריך מימוש בעוד 6 חודשים	חצי שנה	חצי שנה	5.5 שנים
אופציה אירופית על IRS (swaption) הנסלקת פיזית על חוזה החלף ריבית ל-5 שנים, עם תאריך מימוש בעוד 6 חודשים	5.5 שנים	חצי שנה	5.5 שנים
אופציית החלף (swaption) ברמודית ל-10 שנים עם תאריכי מימוש אחת לשנה	10 שנים	שנה אחת	10 שנים
אופציית תקרה (cap) או רצפה (floor) לשיעור ריבית, מוגדרות עבור שיעור ריבית חצי-שנתי, לתקופה של 5 שנים	5 שנים	0	5 שנים
אופציה על אג"ח לפירעון בעוד 5 שנים, עם תאריך מימוש אחרון בעוד שנה	שנה אחת	שנה אחת	5 שנים
חוזה עתידי לשנה על ריבית הלייבור ל-3 חודשים (Eurodollar Future)	שנה אחת	שנה אחת	1.25 שנים
חוזה עתידי לשנתיים על אג"ח ממשלתי ל-20 שנה	שנתיים	שנתיים	22 שנים
אופציה ל-6 חודשים על חוזה עתידי לשנתיים על אג"ח ממשלתי ל-20 שנה	שנתיים	שנתיים	22 שנים

שאלות ותשובות

(1) על פי לוח 1 בסעיף 52.32, לחוזה עתידי לשנה אחת על יורו דולר ל-3 חודשים נקבעו ערכים של $E=1.25$, $M=1$ שנים בהתאם לאמור בסעיף 52.31. עם זאת, האם זהו הטיפול הנכון עבור חוזים הנסלקים בתדירות יומית?

הדוגמה האמורה בטבלה אינה כוללת את ההשפעה של התאמת מרווח או של סליקה ותיושם רק במקרה שבו החוזה העתידי אינו כולל התאמת מרווח או נסלק. בהתייחס לפרמטר התקופה הנותרת לפירעון (M), סעיף 52.37(5) קובע: "עבור חוזה נגזרים שנבנה כך שבתאריכים מסוימים כל חשיפה תלויה ועומדת נסלקת והתנאים נקבעים מחדש כך שהשווי ההוגן של החוזה הוא אפס, התקופה לפירעון שווה לתקופה שנותרת עד תאריך הקביעה מחדש הקרוב". המשמעות היא שהחלפות במסגרת סליקה יומית שונות מההחלפות במסגרת התאמת מרווח יומית. עסקאות הנסלקות יומית יטופלו כעסקאות ללא התאמת מרווח עם גורם תקופה לפירעון כאמור בנוסחה בסעיף 52.48, ועם פרמטר M קבוע לערך הרצפה של 10 ימי עסקים. עבור עסקאות הנתונות להתאמת מרווח יומית, גורם התקופה לפירעון מצוין בסעיף 52.52 ותלוי בתקופת סיכון המרווח

(MPOR), היכולה להיות קצרה עד 5 ימי עסקים. בהתייחס לתאריך הסיום (E) יחול הערך של 1.25 שנים. להתאמת מרווח או לסליקה יומית אין השפעה על משך הזמן שאליו מתייחס חוזה שיעור ריבית. לתשומת הלב, הפרמטר E מגדיר את סל הזמן למטרות הקיזוז. המשמעות היא שהעסקה בדוגמה זו תשוך לסל הזמן האמצעי "מעל שנה ועד 5 שנים" ולא לסל הזמן הקצר "עד שנה", ללא קשר לסליקה היומית.

(2) לגבי שורה 3 בלוח 1 בסעיף 52.32, מכיוון שחוזה אקדמה נסלק במזומן בתחילת תקופת ריבית הבסיס ("המועד האפקטיבי"), המועד האפקטיבי מייצג את תאריך סוף הסיכון, כלומר, M בסימון של SA-CCR. לפיכך, בדוגמה זו, M צריך להיות 0.5 שנים במקום שנה אחת. הדוגמה בטבלה 1 מניחה שהתשלום מתבצע בסוף התקופה (בדומה לחוזה החלף ריבית ונילה). אם התשלום מבוצע בתחילת התקופה, כפי שקורה בדרך כלל על פי המוסכם בשוק, M אכן צריך להיות 0.5 שנים.

ערך רעיוני מתואם ברמת העסקה (עבור עסקה d_i):

52.33 הערכים הרעיוניים המתואמים מוגדרים ברמת העסקה ומביאים בחשבון הן את גודל הפוזיציה והן את תלותה בתקופה לפירעון, אם קיימת.

52.34 עבור נגזרי שיעור ריבית ונגזרי אשראי, הערך הרעיוני המתואם ברמת העסקה הוא תוצאה של מכפלת הערך הרעיוני של העסקה, לאחר המרתו למטבע מקומי, במח"מ הפיקוחי SD_i הנתון על פי הנוסחה הבאה (כלומר, $SD_i * \text{ערך רעיוני } d_i$). הערך המחושב SD_i כפוף לרצפה של 10 ימי עסקים.⁷ אם תאריך התחילה קודם למועד החישוב (למשל, חוזה החלף ריבית מתמשך) אזי SD_i נקבע להיות אפס.

$$SD_i = \frac{\exp(-0.05 * S_i) - \exp(-0.05 * E_i)}{0.05}$$

52.35 עבור נגזרי מט"ח, הערך הרעיוני המתואם מוגדר כערך הרעיוני של רגל המט"ח של החוזה, לאחר המרתו למטבע מקומי. אם שתי הרגלים של נגזר המט"ח נקובות במטבעות שאינם המטבע המקומי, אזי הערך הרעיוני של כל רגל מומר למטבע מקומי והערך הרעיוני המתואם נקבע על פי הרגל בעלת הערך הגבוה יותר במטבע מקומי.

52.36 עבור נגזרי מניות וסחורות, הערך הרעיוני המתואם מוגדר כמכפלה של מחיר השוק הנוכחי של יחידת מניה או סחורה (למשל, מניה אחת או חבית נפט אחת) במספר היחידות אליהן מתייחסת העסקה.

⁷ קיימת הבחנה בין התקופה של עסקת הבסיס לבין יתרת התקופה של חוזה הנגזרים. למשל, לאופציה אירופאית על עסקת החלף עם מועד פקיעה של שנה ומשך חוזה החלף ריבית (עסקת הבסיס) של 5 שנים, יש S_i = שנה אחת ואילו E_i = שש שנים.

שאלה ותשובה

כיצד יש ליישם את הגדרת הערך הרעיוני המתואם על עסקאות תגודתיות כמו עסקאות החלף תגודתיות במניות המוזכרות בסעיף 52.47?

עבור עסקאות תגודתיות במניות ובסחורות, התגודתיות או השונות שבבסיס העסקה יחליפו את המחיר ליחידה, והערך הרעיוני החוזי יחליף את מספר היחידות.

52.37 במקרים רבים, הערך הרעיוני של העסקה מצוין באופן ברור והוא קבוע עד לפירעון. אם אין זה כך, תאגידים בנקאיים נדרשים להפעיל את הכללים הבאים כדי לקבוע את הערך הרעיוני של העסקה.

(1) כאשר הערך הרעיוני הוא נוסחה של שווי שוק, על התאגיד הבנקאי להזין את שווי השוק הנוכחי כדי לקבוע את הערך הרעיוני של העסקה.

(2) עבור כל נגזרי שיעור ריבית ואשראי עם בערכים רעיוניים משתנים המפורטים בחוזה כגון חוזה החלף עם קרן פוחתת (amortizing swap) או עם קרן צומחת (accreting swap), על הבנק להשתמש בערך הרעיוני הממוצע על פני משך החיים הנותר של הנגזר בתור הערך הרעיוני של העסקה. הממוצע יחושב בשקלול על פני זמן. המיצוע המתואר בסעיף זה אינו מכסה עסקאות שבהן הערך הרעיוני משתנה עקב שינויי מחירים (בדרך כלל נגזרי מט"ח, מניות וסחורות).

(3) יש להמיר חוזי החלף ממונפים לערך הרעיוני של חוזה החלף שקול שאינו ממונף, כלומר, כאשר כל השערים בחוזה החלף מוכפלים במקדם מסוים, יש להכפיל את הערך הרעיוני הנקוב במקדם של שיעורי הריבית כדי לקבוע את הערך הרעיוני של העסקה.

(4) עבור חוזה נגזרים שכולל מספר החלפות של סכומי קרן, הערך הרעיוני מוכפל במספר ההחלפות של סכומי קרן בחוזה הנגזרים כדי לקבוע את הערך הרעיוני של העסקה.

(5) עבור חוזה נגזרים שנבנה כך שבתאריכים מסוימים כל חשיפה תלויה ועומדת נסלקת והתנאים נקבעים מחדש כך שהשווי ההוגן של החוזה הוא אפס, התקופה לפירעון שווה לתקופה שנותרה עד תאריך הקביעה מחדש הקרוב.

מקדמי דלתא פיקוחיים

52.38 מקדמי דלתא פיקוחיים (δ) מוגדרים גם הם ברמת העסקה וחלים על הערכים הרעיוניים המתואמים, כדי לשקף את כיוון העסקה ואת חוסר הליניאריות שלה.

52.39 מקדמי דלתא לכל המכשירים שאינם אופציות ואינם שכבות של CDO הם כמפורט להלן⁸.

δ_i	יתר (long) בגורם הסיכון העיקרי	חסר (short) בגורם הסיכון העיקרי
מכשירים שאינם אופציות או שכבות CDO	+1	-1

⁸ "יתר בגורם הסיכון העיקרי" פירושו ששווי השוק של המכשיר עולה כאשר עולה השווי של גורם הסיכון העיקרי. "חסר בגורם הסיכון העיקרי" פירושו ששווי השוק של המכשיר פוחת כאשר פוחת השווי של גורם הסיכון העיקרי.

- 52.40 מקדמי דלתא עבור אופציות הם כמפורט להלן, כאשר:
- (1) הבנק נדרש לקבוע את הפרמטרים הבאים כראוי:
 - (א) P_i : מחיר בסיס (ספוט, עתידי, ממוצע וכו')
 - (ב) K_i : מחיר מימוש
 - (ג) T_i : תאריך המימוש החוזי המאוחר ביותר של האופציה
 - (2) מקדם פיקוחי לתנודתיות σ_i של אופציה מוגדר על פי המקדם הפיקוחי שחל על העסקה (ראה טבלה 2 בסעיף 52.72).
 - (3) הסימול Φ מייצג את פונקציית ההתפלגות הנורמלית סטנדרטית המצטברת.

δ_i	קניה	מכירה
אופציית רכש (call)	$+\Phi\left(\frac{\ln(P_i / K_i) + 0.5 * \sigma_i^2 * T_i}{\sigma_i * \sqrt{T_i}}\right)$	$-\Phi\left(\frac{\ln(P_i / K_i) + 0.5 * \sigma_i^2 * T_i}{\sigma_i * \sqrt{T_i}}\right)$
אופציית מכר (put)	$-\Phi\left(-\frac{\ln(P_i / K_i) + 0.5 * \sigma_i^2 * T_i}{\sigma_i * \sqrt{T_i}}\right)$	$+\Phi\left(-\frac{\ln(P_i / K_i) + 0.5 * \sigma_i^2 * T_i}{\sigma_i * \sqrt{T_i}}\right)$

שאלות ותשובות

- (1) מדוע חישוב מקדם דלתא הפיקוחי אינו לוקח בחשבון ריבית חסרת סיכון? הנוסחה זהה לנוסחת Black-Scholes פרט לכך שאין בה שיעור ריבית חסרת סיכון.

במידת הצורך, יש להשתמש בערך העתידי (במקום ספוט) של נכס הבסיס בנוסחת מקדם הדלתא הפיקוחי לשם התחשבות בריבית חסרת סיכון כמו גם בתזרימי מזומנים אפשריים לפני פקיעת האופציה (כגון דיבידנדים).
- (2) כיצד יש לחשב את מקדם הדלתא הפיקוחי לאופציות בסעיף 52.40 כאשר הביטוי P / K הוא אפס או שלילי, כך שלא ניתן לחשב את הביטוי $\ln (P / K)$ (למשל כפי שיכול להיות המקרה בסביבת ריבית שלילית)?

במקרים מעין אלו על התאגידים הבנקאיים לשלב תזוזה במחיר הבסיס ובמחיר המימוש על ידי הוספת λ , כאשר λ מייצג את הגודל האפשרי הנמוך ביותר שבו שיעורי הריבית במטבע המתאים יכולים להיות שליליים. לכן, דלתא δ_i עבור עסקה i במקרים אלו מחושבת באמצעות הנוסחה הבאה. יש להשתמש באותו פרמטר באופן עקבי עבור כל אופציות הריבית באותו המטבע.

התאגידים הבנקאיים רשאים להשתמש בערכים נמוכים יותר אם הם מתאימים לתיקים שלהם.

Delta (δ)	Bought	Sold
Call options	$+\Phi\left(\frac{\ln\left(\frac{P_i + \lambda_j}{K_i + \lambda_j}\right) + 0.5 \cdot \sigma_i^2 \cdot T_i}{\sigma_i \cdot \sqrt{T_i}}\right)$	$-\Phi\left(\frac{\ln\left(\frac{P_i + \lambda_j}{K_i + \lambda_j}\right) + 0.5 \cdot \sigma_i^2 \cdot T_i}{\sigma_i \cdot \sqrt{T_i}}\right)$
Put options	$-\Phi\left(\frac{-\ln\left(\frac{P_i + \lambda_j}{K_i + \lambda_j}\right) - 0.5 \cdot \sigma_i^2 \cdot T_i}{\sigma_i \cdot \sqrt{T_i}}\right)$	$+\Phi\left(\frac{-\ln\left(\frac{P_i + \lambda_j}{K_i + \lambda_j}\right) - 0.5 \cdot \sigma_i^2 \cdot T_i}{\sigma_i \cdot \sqrt{T_i}}\right)$

52.41 מקדמי דלתא עבור שכבות CDO⁹ נקבעו בטבלה להלן, כאשר התאגיד הבנקאי נדרש לקבוע את הפרמטרים הבאים כראוי:

(1) A_i נקודת החיבור של שכבת CDO.

(2) D_i נקודת הניתוק של שכבת CDO.

δ_i	קנייה (הגנה ביתר)	מכירה (הגנה בחסר)
שכבות CDO	$+\frac{15}{(1 + 14 \cdot A_i) \cdot (1 + 14 \cdot D_i)}$	$-\frac{15}{(1 + 14 \cdot A_i) \cdot (1 + 14 \cdot D_i)}$

ערך רעיוני אפקטיבי לאופציות

52.42 עבור אופציות בתשלום יחיד (single payment option) הערך הרעיוני האפקטיבי (כלומר $D = d \cdot MF$) מחושב באמצעות המפרטים הבאים:

(1) עבור אופציות מכר ורכש אירופאיות, אסימטריות, אמריקאיות וברמודות, מקדם דלתא פיקוחי יחושב באמצעות נוסחת בלק ושולס הפשוטה הנזכרת בסעיף 52.40. עבור אופציות אסימטריות, יש לקבוע את מחיר הבסיס כך שיהיה שווה לערך הנוכחי של הממוצע המשמש לתשלום. במקרה של אופציות אמריקאיות וברמודות, תאריך המימוש החוזי המאוחר ביותר המותר על פי החוזה ישמש כתאריך המימוש T_i בנוסחה.

(2) עבור אופציית החלף ברמודית, תאריך התחילה S_i יהיה שווה לתאריך המימוש המותר המוקדם ביותר, בעוד שתאריך הסיום E_i יהיה שווה לתאריך הסיום של עסקת ההחלף שבבסיס.

(3) עבור אופציות דיגיטליות, יש להעריך בקירוב את גובה התשלום של כל אופציה דיגיטלית (שנקנתה או נמכרה) עם מחיר מימוש K_i , באמצעות קומבינציית קולר (collar) של אופציות אירופאיות שנקנו או נמכרו מאותו סוג (מכר או רכש), עם מחירי מימוש השווים ל- $0.95 \cdot K_i$ ו- $1.05 \cdot K_i$. גובה הפוזיציה ברכיבי הקולר צריך להיות כזה שהתשלום הדיגיטלי משוכפל במדויק

⁹ עסקות נגזר אשראי לכשל ראשון (First-to-default), כשל שני (second-to-default) והכשל הבא אחריו (subsequent-to-default) (default) יטופלו בגישה הסטנדרטית כשכבות CDO. עבור עסקת נגזר אשראי לכשל ה-N (nth-to-default) על מאגר הכולל m ישויות לייחוס, התאגיד הבנקאי נדרש לחשב את מקדמי דלתא לפי הנוסחה שבסעיף 52.41 תוך הצבת הפרמטרים הבאים: נקודת החיבור $A = (n-1)/m$ ונקודת ניתוק $D = n/m$

מחוץ לאזור שבין שני מחירי המימוש. הערך הרעיוני האפקטיבי מחושב לאחר מכן עבור רכיבי הקניה והמכירה של האופציה האירופית של הקולר בנפרד, באמצעות הנוסחה למקדם דלתא פיקוחי לאופציה שבסעיף 52.40 (תוך שימוש בתאריך המימוש T_i , ומחיר הבסיס P_i של האופציה הדיגיטלית). תקרת הערך המוחלט של הערך הרעיוני האפקטיבי של אופציה דיגיטלית הוא היחס בין התשלום הדיגיטלי למקדם הפיקוחי הרלבנטי.

(4) אם ניתן לייצג תשלום בעסקה כצירוף תשלומים של אופציה אירופאית (למשל קולר, פרפר/מרווחי זמן, אוכף, שוקת), כל רכיב באופציה האירופאית צריך להיות מטופל כעסקה נפרדת.

52.43 למטרות חישובי הערך הרעיוני האפקטיבי, יש לייצג אופציות מרובות תשלומים כשילוב של אופציות עם תשלום יחיד. בפרט, יש לייצג תקרות/רצפות לשיעור ריבית כתיק של אופציות תקרה / רצפה יחידות, אשר כל אחת מהן היא אופציה אירופאית על ריבית ניידת על פני תקופת קופון ספציפית. עבור כל אופציית תקרה / רצפה, T_i ו- S_i הן תקופות הזמן המתחילות מהתאריך הנוכחי עד לתאריך ההתחלה של תקופת הקופון, בעוד ש- E_i היא תקופת הזמן מהתאריך הנוכחי ועד לסוף תקופת הקופון.

מקדמים פיקוחיים: SF_i

52.44 מקדמים פיקוחיים (SF_i), יחד עם נוסחאות לסכימה, משמשים להמרת הערך הרעיוני האפקטיבי לתוספת עבור כל מערך גידור.¹⁰ אופן השימוש במקדמים הפיקוחיים בנוסחאות הסכימה משתנה בין סוגי הנכסים. המקדמים הפיקוחיים מפורטים בטבלה 2 תחת סעיף 52.72.

מערכי גידור

52.45 מערכי הגידור עבור סוגי הנכסים השונים מוגדרים באופן הבא, למעט אלה המתוארים בסעיפים 52.46 ו- 52.47.

- (1) נגזרי שיעור ריבית כוללים מערך גידור נפרד לכל מטבע.
- (2) נגזרי מט"ח כוללים מערך גידור נפרד לכל זוג מטבעות.
- (3) נגזרי האשראי כוללים מערך גידור יחיד.
- (4) נגזרי המניות כוללים מערך גידור יחיד.
- (5) נגזרי סחורות כוללים ארבעה מערכי גידור המוגדרים עבור קטגוריות רחבות של נגזרי סחורות: אנרגיה, מתכות, חקלאות וסחורות אחרות.

¹⁰ כל מקדם כויל כדי להביא לתוספת המשקפת את ערך החשיפה החיובית האפקטיבית הצפויה של עסקה ליניארית בודדת, הנמצאת בדיוק בכסף, בערך רעיוני של יחידה אחת ותקופה לפירעון של שנה. אלו כוללים את האומדנים לתנודתיות בפועל לפי הנחת המפקחים עבור כל סוג נכס בסיס.

52.46 נגזרים המתייחסים להפרש בין שני גורמי סיכון (Basis) ונקובים במטבע יחיד ("עסקאות בסיס")¹¹, יטופלו במערכי גידור נפרדים במסגרת סוג הנכס המתאים. לכל זוג גורמי סיכון יתקיים מערך גידור נפרד¹² (כלומר עבור כל בסיס ספציפי). דוגמאות לבסיסים ספציפיים כוללות: ריבית LIBOR לשלושה חודשים מול ריבית LIBOR לשישה חודשים, ריבית LIBOR לשלושה חודשים מול ריבית T-BILL לשלושה חודשים, ריבית LIBOR לחודש אחד מול שיעור ריבית OIS, נפט גולמי מסוג Brent מול גז מסוג Henry Hub. עבור מערכי גידור שכוללים עסקאות בסיס, יש להכפיל ב-0.5 את המקדם הפיקוחי שחל על אותו סוג נכס מסוים.

52.47 נגזרים המתייחסים לתנודתיות של גורם סיכון ("עסקאות תנודתיות") יטופלו במערכי גידור נפרדים במסגרת סוג הנכס המתאים. מערכי גידור תנודתיים יוגדרו על פי אותם כללים שתוארו בסעיף 52.45 (למשל, כל עסקאות התנודתיות במניות מהוות מערך גידור יחיד). דוגמאות לעסקאות תנודתיות כוללות variance swap, volatility swap ואופציות על תנודתיות בפועל או תנודתיות גלומה. עבור מערכי גידור שכוללים עסקאות תנודתיות, יש להכפיל ב-5 את המקדם הפיקוחי שחל על סוג נכס מסוים.

מקדם תקופה לפירעון

52.48 אופק זמן הסיכון המזערי עבור עסקה ללא התאמת מרווח הוא הקצר מבין שנה אחת ומשך החיים הנותר של חוזה הנגזרים, עם רצפה של 10 ימי עסקים.¹³ לפיכך, חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי של עסקה ללא התאמת מרווח כולל את מקדם התקופה לפירעון הבא, כאשר M_i הוא התקופה שנותרה לעסקה i , עם רצפה של 10 ימי עסקים:

$$MF_i^{(\text{unmargined})} = \sqrt{\frac{\min\{M_i; 1 \text{ year}\}}{1 \text{ year}}}$$

52.49 התקופה M_i מבוטאת בשנים, אך נתונה לרצפה של 10 ימי עסקים. על התאגיד הבנקאי להמיר ימי עסקים לשנים ולהיפך על פי המקובל בשוק. לדוגמה, כאשר מקובל להניח 250 ימי עסקים בשנת כספים, התוצאה תהיה רצפה של 10/250 שנים ל- M_i .

52.50 עבור עסקאות עם התאמת מרווח, גורם התקופה לפירעון מחושב באמצעות תקופת סיכון המרווח (MPOR), בכפוף לרצפות מוגדרות. כלומר, התאגידים הבנקאיים נדרשים לאמוד תחילה את תקופת סיכון המרווח (כהגדרתה בסעיף 50.19) עבור כל אחד ממערכי הקיזוז. הערך הגבוה מבין תקופות

¹¹ נגזרים בעלי שתי רגליים צפות (floating legs) אשר נקובים במטבעות שונים (כגון חוזי החלף בין מטבעות) לא יטופלו באופן זה; במקום זאת, יש לטפל בהם כחוזי מט"ח שאינם עסקאות בסיס.

¹² במערך גידור זה, פוזיציות יתר וחסר נקבעות ביחס לבסיס.

¹³ למשל, משך החיים הנותר עבור אופציה לחודש אחד על אג"ח ממשלת ארה"ב ל-10 שנים הוא החודש שנותר עד תאריך הפקיעה של חוזה הנגזרים. אולם, תאריך הסיום של העסקה הוא 10 השנים שנותרו לפדיון האג"ח.

סיכון המרווח שחושבו והרצפה הרלבנטית ישמשו כתקופת סיכון המרווח לצורך חישוב מקדם התקופה לפירעון. הרצפות עבור תקופת סיכון המרווח הן כלהלן:

- (1) 10 ימי עסקים עבור עסקאות שאינן נסלקות באופן מרכזי וכפופות להסכמי התאמת מרווח יומיים.
- (2) הסכימה של 9 ימי עסקים ותדירות התאמת המרווח עבור עסקאות שאינן נסלקות באופן מרכזי וכפופות להסכמי התאמת מרווח בתדירות שאינה יומית.
- (3) הרצפות הרלבנטיות עבור עסקאות הנסלקות באופן מרכזי מתוארות בדרישות ההון לחשיפות התאגיד הבנקאי לצדדים נגדיים מרכזיים (ראה פרק 54).

52.51 להלן חריגים לרצפות שנקבעו בסעיף 52.50 לתקופת סיכון המרווח המזערית:

- (1) עבור מערכי קיזוז הכוללים יותר מ-5,000 עסקאות שאינן עם צד נגדי מרכזי, תחול רצפה של 20 ימי עסקים עבור תקופת סיכון המרווח.
- (2) עבור מערכי קיזוז הכוללים עסקה אחת או יותר הכרוכה בביטחונות שאינם נזילים, או נגזר OTC שאינו ניתן להחלפה בקלות, תחול רצפה של 20 ימי עסקים עבור תקופת סיכון המרווח. למטרות אלה, "ביטחון שאינו נזיל" ו"נגזר OTC שאינו ניתן להחלפה בקלות" ייקבעו בהקשר של תנאי קיצון בשוק ויאופיינו בהיעדר שווקים הפעילים ברציפות שבהם צד נגדי יכול להשיג, בתוך יומיים או פחות, הצעות מחיר מרובות שלא יניעו את השוק או ייצגו מחיר המשקף הנחה בשוק (במקרה של ביטחון) או פרמיה (במקרה של נגזר OTC). דוגמאות למצבים שבהם עסקאות ייחשבו לבלתי נזילות למטרה זו כוללות, אך לא רק, עסקאות שאינן משוערכות בתדירות יומית ועסקאות הכפופות לטיפול חשבונאי ספציפי למטרות שיערוך (כגון נגזרי OTC המתייחסים לניירות ערך ששווים ההון נקבע על ידי מודלים עם נתוני קלט שאינם נצפים בשוק).
- (3) אם היו לתאגיד הבנקאי יותר משתי מחלוקות בנוגע לקריאה לביטחונות (margin call) במערך קיזוז מסוים על פני שני הרביעים הקודמים, והמחלוקות נמשכו למעלה מתקופת סיכון המרווח הרלבנטית (לפני הבאת סעיף זה בחשבון), אזי על התאגיד הבנקאי לשקף היסטוריה זו כיאות על ידי שימוש בתקופה של סיכון מרווח שהיא הכפלת הרצפה הפיקוחית החלה על תקופת סיכון המרווח עבור אותו מערך קיזוז לשני הרביעים הבאים.

שאלה ותשובה

במקרה של נגזרים שאינם נסלקים באופן מרכזי אשר כפופים לדרישת ביטחונות כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 330 (להלן הוראה 330), מהי קריאת הביטחונות הנלקחת בחשבון למטרת הכימות של מספר המחלוקות כאמור בסעיף 52.51?

במקרה של נגזרים שאינם נסלקים באופן מרכזי ואשר כפופים לדרישת ביטחונות כאמור בהוראה 330, יחול סעיף 52.51(3) רק לגבי מחלוקות הנוגעות לקריאה לביטחונות משתנים.

52.52 החישוב של הערך הרעיוני האפקטיבי של עסקה עם התאמת מרווח כולל את מקדם התקופה לפירעון הבא, כאשר MPOR_i הוא תקופת סיכון המרווח המתאים להסכם התאמת המרווח המכיל את עסקה i (כפוף לרצפות שנקבעו בסעיפים 52.50-52.51 לעיל).

$$MF_i^{(\text{margin})} = \frac{3}{2} \sqrt{\frac{MPOR_i}{1\text{year}}}$$

52.53 תקופת סיכון המרווח מבוטאת לעיתים קרובות בימים, אולם החישוב של מקדם התקופה לפירעון עבור עסקאות עם התאמת מרווח קובע התייחסות לשנה אחת במכנה. על התאגידים הבנקאיים להמיר את ימי העסקים לשנים, ולהיפך, על פי ההמרה המקובלת בשווקים. לדוגמה, ניתן להמיר שנה אחת ל-250 ימי עסקים במכנה של נוסחת ה-MF, אם MPOR מבוטא בימי עסקים. לחילופין, ניתן להמיר את ה-MPOR המבוטא בימי עסקים לשנים על ידי חלוקה ב-250.

מקדמי מתאם פיקוחיים

52.54 מקדמי המתאם הפיקוחיים (ρ_i) חלים רק על חישוב תוספת PFE לנגזרי מניות, אשראי וסחורות, ומוצגים בטבלה 2 בסעיף 52.72. עבור סוגי נכסים אלה, מקדמי המתאם הפיקוחיים נגזרים ממודל בעל גורם יחיד ומפרטים את המשקלים בין רכיבים מערכתיים וייחודיים (idiosyncratic). משקלים אלה קובעים את מידת הקיזוז בין עסקאות יחידות, מתוך ההכרה שגידור שאינו מושלם מאפשר קיזוז מסוים אך לא קיזוז מלא. מקדמי מתאם פיקוחיים אינם חלים על נגזרי שיעור ריבית ומט"ח.

תוספות ברמת סוג נכס

52.55 כפי שנקבע בסעיף 52.25, התוספת המצטברת עבור מערך הקיזוז ($\text{AddOn}^{\text{aggregate}}$) מחושבת כסכום התוספות שחושבו לכל סוג נכס במערך הקיזוז. הסעיפים הבאים מפרטים את החישוב של התוספת לכל סוג נכס.

תוספת עבור נגזרי שיעור ריבית

52.56 חישוב התוספת לנגזרים מסוג נכס שיעור ריבית לוקח בחשבון את הסיכון של מתאם לא מושלם בין נגזרי שיעור ריבית בעלי תקופות שונות לפירעון. האמור מתבצע על ידי הקצאת העסקאות לסלים (buckets) של תקופות לפירעון שבהם מותר קיזוז מלא של פוזיציות יתר בפוזיציות חסר, ונוסחת סכימה אשר מתירה קיזוז מוגבל בין סלים שונים של תקופה לפירעון. הקצאה זו של נגזרים לסלי תקופה לפירעון, ותהליך הסכימה (צעדים 3-5 להלן) משמשים רק עבור נגזרים מסוג נכס שיעור ריבית.

52.57 התוספת לנגזרים מסוג נכס שיעור ריבית (AddOn^{IR}) במערך קיזוז מחושבת על פי הצעדים הבאים:

(1) צעד 1: חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי עבור כל עסקה במערך הקיזוז שהיא מסוג נכס שיעור ריבית. חישוב זה הוא מכפלה של שלושת הביטויים הבאים: (i) הערך הרעיוני המתואם של העסקה (d); (ii) מקדם הדלתא הפיקוחי של העסקה; (iii) מקדם התקופה לפירעון (MF). כלומר, עבור כל עסקה i, הערך הרעיוני האפקטיבי D_i מחושב כמכפלה $D_i = d_i * MF_i * \delta_i$, כאשר ביטויים אלו מוגדרים בסעיפים 52.33-52.53.

(2) צעד 2: הקצאת העסקאות בסוג נכס שיעור ריבית למערכי גידור. מערכי הגידור בסוג נכס שיעור ריבית מורכבים מכל הנגזרים המתאימים לאותו מטבע.

- (3) צעד 3 : הקצאת כל העסקאות בתוך מערך גידור לאחד משלושת סלי התקופה לפירעון : פחות משנה אחת (סל 1), בין שנה אחת לחמש שנים (סל 2) ומעל חמש שנים (סל 3).
- (4) צעד 4 : חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי עבור כל סל באמצעות סכימת הערכים הרעיוניים האפקטיביים ברמת העסקה כפי שחושבו בצעד 1, של כל העסקאות הנכללות בסל. נסמן ב- D^{B1} , D^{B2} ו- D^{B3} את הערכים הרעיוניים האפקטיביים של סלים 1, 2 ו-3 בהתאמה.
- (5) צעד 5 : חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי של מערך הגידור (EN_{HS}) באמצעות אחת מהנוסחאות לסכימה (יש לבחור בנוסחה השנייה אם התאגיד הבנקאי בוחר שלא לקזז פוזיציות ביתר ובחסר בין סלי התקופה לפירעון) :

$$\text{Offset formula : } EN_{HS} = \left[(D^{B1})^2 + (D^{B2})^2 + (D^{B3})^2 + 1.4 * D^{B1} * D^{B2} + 1.4 * D^{B2} * D^{B3} + 0.6 * D^{B1} * D^{B3} \right]^{\frac{1}{2}}$$

$$\text{No offset formula : } EN_{HS} = |D^{B1}| + |D^{B2}| + |D^{B3}|$$

- (6) חישוב התוספת ברמת מערך הגידור ($AddOn_{HS}$) באמצעות הכפלת הערך הרעיוני האפקטיבי של מערך הגידור (EN_{HS}) במקדם הפיקוחי (SF) שנקבע. עבור סוג נכס שיעור ריבית נקבע מקדם פיקוחי של 0.5%, אשר משמעותו $AddOn_{HS} = EN_{HS} * 0.005$.
- (7) צעד 7 : חישוב התוספת ברמת סוג הנכס ($AddOn^{IR}$) באמצעות הסיכום של כל התוספות ברמת מערך הגידור שחושבו בצעד 6 :

$$AddOn^{IR} = \sum_{HS} AddOn_{HS}$$

שאלה ותשובה

האם תאגיד בנקאי רשאי לטפל בנגזרי מדד (אשר לא סווגו על פי גישת SA-CCR לקבוצת נכס ספציפית) באותו אופן בו מטופלים נגזרי שיעור ריבית, ולייחס להם מקדם פיקוחי זהה של 0.5%? כן. התאגיד הבנקאי רשאי לטפל בנגזרי מדד באותו האופן שבו מטופלים נגזרי שיעור ריבית. נגזרים המתייחסים לשיעורי האינפלציה עבור אותו מטבע יהיו מערך גידור נפרד ויהיו נתונים לאותו מקדם פיקוחי של 0.5%. יש להוסיף את סכומי התוספת מנגזרי המדד לסכומי התוספות של קבוצת הנכס שיעור ריבית.

תוספת עבור נגזרי מט"ח

52.58 הצעדים לחישוב התוספות לנגזרים מסוג נכס מט"ח דומים לצעדים עבור נגזרים מסוג נכס שיעור ריבית, מלבד הקצאת העסקאות לסלי תקופה לפירעון (כשהמשמעות היא שיש קיזוז מלא של פוזיציות יתר וחסר בתוך מערכי הגידור של נגזרים מסוג נכס מט"ח).

52.59 התוספת לנגזרים מסוג נכס מט"ח ($AddOn^{FX}$) במערך קיזוז מחושבת על פי הצעדים הבאים :

- (1) צעד 1 : חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי עבור כל עסקה במערך הקיזוז שהיא מסוג נכס מט"ח. חישוב זה הוא מכפלה של שלושת הביטויים הבאים : (i) הערך הרעיוני המתואם של העסקה (d) ;

- (ii) מקדם הדלתא הפיקוחי של העסקה; (iii) מקדם התקופה לפירעון (MF). כלומר, עבור כל עסקה i , הערך הרעיוני האפקטיבי D_i מחושב כמכפלה $D_i = d_i * MF_i * \delta_i$, כאשר ביטויים אלו מוגדרים בסעיפים 52.33-52.53.
- (2) צעד 2: הקצאת העסקאות בסוג נכס מט"ח למערכי גידור. מערכי הגידור בסוג נכס מט"ח מורכבים מכל הנגזרים המתייחסים לאותו זוג מטבעות.
- (3) צעד 3: חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי עבור כל מערך גידור (EN_{HS}) באמצעות סכימת הערכים הרעיוניים האפקטיביים ברמת העסקה כפי שחושבו בצעד 1.
- (4) צעד 4: חישוב התוספת ברמת מערך הגידור ($AddOn_{HS}$) באמצעות הכפלת הערך המוחלט של הערך הרעיוני האפקטיבי של מערך הגידור (EN_{HS}) במקדם הפיקוחי (SF) שנקבע. עבור סוג נכס מט"ח נקבע מקדם פיקוחי של 4%, אשר משמעותו $AddOn_{HS} = |EN_{HS}| * 0.04$.
- (5) צעד 5: חישוב התוספת ברמת סוג הנכס ($AddOn^{FX}$) באמצעות הסיכום של כל התוספות ברמת מערך הגידור שחושבו בצעד 4:

$$AddOn^{FX} = \sum_{HS} AddOn_{HS}$$

שאלה ותשובה

על פי גישת SA-CCR המקדם הפיקוחי דלתא לעסקאות שערי מט"ח תלוי במוסכמה שנקטה ביחס לסדר של זוג המטבעות. לדוגמה, אופציית רכש על EUR/USD זהה כלכלית לאופציית מכר על USD/EUR. עם זאת, חישוב מקדם הדלתא הפיקוחי מוביל לתוצאות שונות בשני המקרים. איזו מוסכמה נדרש התאגיד הבנקאי לבחור עבור כל זוג מטבעות?

עבור כל זוג מטבעות, יש להשתמש באותה המוסכמה באופן עקבי לתאגיד הבנקאי ועל פני זמן. המוסכמה תבחר באופן המתאים ביותר לנוהג של השוק לציטוט ולמסחר בנגזרים בזוג המטבעות האמור.

תוספת עבור נגזרי אשראי

52.60 נוסחת התוספת לנגזרים מסוג נכס אשראי מאפשרת קיזוז מלא של פוזיציות נגזרים ביתר ובחסר רק כאשר הנגזרים מתייחסים לאותה ישות (למשל התאגיד המנפיק את האג"ח זהה). קיזוז חלקי מוכר בין נגזרים המתייחסים לישויות שונות בצעד 4 להלן. הנוסחה בצעד 4 מבוארת בסעיפים 52.62 – 52.64.

52.61 התוספת לנגזרים מסוג נכס אשראי ($AddOn^{Credit}$) במערך קיזוז מחושבת על פי הצעדים הבאים:

- (1) צעד 1: חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי עבור כל עסקה במערך הקיזוז שהיא מסוג נכס אשראי. חישוב זה הוא מכפלה של שלושת הביטויים הבאים: (i) הערך הרעיוני המתואם של העסקה (d); (ii) מקדם הדלתא הפיקוחי של העסקה; (iii) מקדם התקופה לפירעון (MF). כלומר, עבור כל עסקה i , הערך הרעיוני האפקטיבי D_i מחושב כמכפלה $D_i = d_i * MF_i * \delta_i$, כאשר ביטויים אלו מוגדרים בסעיפים 52.33-52.53.

(2) צעד 2: חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי המצרפי עבור כל הנגזרים המתייחסים לאותה ישות. כאשר נגזרים מסוג נכס אשראי מתייחסים למדד, יש להתייחס לכל מדד כאמור כאל ישות נפרדת. הערך הרעיוני האפקטיבי המצרפי של הישות (EN_{entity}) מחושב על ידי סכימת כל הערכים הרעיוניים האפקטיביים ברמת העסקה כפי שחושבו בצעד 1, של כל העסקאות המתייחסות לאותה ישות.

(3) צעד 3: חישוב התוספת עבור כל ישות ($AddOn_{entity}$) באמצעות הכפלת הערך הרעיוני האפקטיבי המצרפי עבור ישות זו שחושב בצעד 2 במקדם פיקוחי שנקבע עבור ישות זו (SF_{entity}). המקדמים הפיקוחיים משתנים בהתאם לדירוג האשראי של הישות כאשר מדובר בנגזר על ישות יחידה, ובמקרה שבו הנגזר מתייחס למדד בהתאם לדירוג המדד – האם נחשב כדירוג השקעה או לא. המקדמים הפיקוחיים מוצגים בטבלה 2 בסעיף 52.72.

(4) צעד 4: חישוב התוספת ברמת סוג הנכס ($AddOn^{Credit}$) באמצעות הנוסחה הבאה. הסכימה בנוסחה היא על פני כל הישויות שאליהן מתייחסים הנגזרים, כאשר $AddOn_{entity}$ הוא סכום התוספת שחושב בצעד 3 עבור כל ישות שאליה מתייחסים הנגזרים ו- ρ_{entity} הוא מקדם המתאם הפיקוחי שנקבע המתאים לישות. כפי שמוצג בטבלה 2 בסעיף 52.72, מקדם המתאם הפיקוחי שנקבע עבור ישויות יחידות הוא 50%, ו-80% עבור מדדים.

$$AddOn^{Credit} = \left[\left(\sum_{entity} \rho_{entity} * AddOn_{entity} \right)^2 + \sum_{entity} \left(1 - (\rho_{entity})^2 \right) * (AddOn_{entity})^2 \right]^{\frac{1}{2}}$$

52.62 הנוסחה להכרה בקיזוז חלקי בסעיף 52.61 (4), היא מודל גורם יחיד, המחלק את הסיכון של נגזרים מסוג נכס אשראי לרכיב מערכתי ורכיב ייחודי. קיזוז מלא של התוספות ברמת הישות מתאפשר ברכיב המערכתי, ואילו ברכיב הייחודי לא ניתן לקזז תוספות אלו כלל. שני רכיבים אלו משוקללים באמצעות מקדם מתאם הקובע את רמת ההטבה מהקיזוז/גידור בנגזרים מסוג נכס אשראי. ככל שמקדם המתאם גבוה יותר, כך החשיבות של הרכיב המערכתי גבוהה יותר ומכאן שרמת ההטבה מהקיזוז גבוהה יותר.

52.63 יש לציין כי מקדם מתאם גבוה יותר או נמוך יותר אין פירושו בהכרח דרישת הון גבוהה יותר או נמוכה יותר. מקדם מתאם גבוה יותר בתיקים הכוללים פוזיציות יתר וחסר של אשראי, יביא להקטנת הדרישה. מקדם מתאם גבוה יותר בתיקים הכוללים פוזיציות יתר בלבד (או פוזיציות חסר בלבד), יביא להגדלת הדרישה. אם רוב הסיכון הוא סיכון מערכתי, אזי המתאם בין ישויות ספציפיות יהיה גבוה ופוזיציות יתר וחסר יקזזו זו את זו. לעומת זאת, אם מרבית הסיכון הוא ייחודי, אזי פוזיציות יתר ופוזיציות חסר פרטניות לא יהיו גידור אפקטיבי זו עבור זו.

52.64 השימוש במערך גידור יחיד עבור נגזרי אשראי משמעותו שנגזרי אשראי מענפים ואזורים שונים יכולים במידה שווה לקזז את הרכיב המערכתי של החשיפה, אך אינם יכולים לקזז את הרכיב הייחודי. גישה זו מכירה בכך שהבחנה משמעותית בין ענפים או בין אזורים קשה ומורכבת לניתוח עבור תאגידים גלובליים.

תוספת עבור נגזרי מניות

52.65 חישוב התוספת לנגזרים מסוג נכס מניות דומה לחישוב התוספת לנגזרים מסוג נכס אשראי. הוא מאפשר קיזוז מלא של פוזיציות יתר ופוזיציות חסר רק עבור נגזרים המתייחסים לאותה ישות (למשל התאגיד המנפיק את המניות זהה). קיזוז חלקי מוכר בין נגזרים המתייחסים לישויות שונות בצעד 4 להלן.

52.66 התוספת לנגזרים מסוג נכס מניות ($AddOn^{Equity}$) במערך קיזוז מחושבת על פי הצעדים הבאים:

(1) צעד 1: חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי עבור כל עסקה במערך הקיזוז שהיא מסוג נכס מניות.

חישוב זה הוא מכפלה של שלושת הביטויים הבאים: (i) הערך הרעיוני המתואם של העסקה (d); (ii) מקדם הדלתא הפיקוחי של העסקה; (iii) מקדם התקופה לפירעון (MF). כלומר, עבור כל עסקה i, הערך הרעיוני האפקטיבי D_i מחושב כמכפלה $D_i = d_i * MF_i * \delta_i$, כאשר ביטויים אלו מוגדרים בסעיפים 52.33-52.53.

(2) צעד 2: חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי המצרפי עבור כל הנגזרים המתייחסים לאותה ישות. כאשר נגזרים מסוג נכס מניות מתייחסים למדד, יש להתייחס לכל מדד כאמור כאל ישות נפרדת. הערך הרעיוני האפקטיבי המצרפי של הישות (EN_{entity}) מחושב על ידי סיכום כל הערכים הרעיוניים האפקטיביים ברמת העסקה כפי שחושבו בצעד 1, של כל העסקאות המתייחסות לאותה ישות.

(3) צעד 3: חישוב התוספת עבור כל ישות ($AddOn_{entity}$) באמצעות הכפלת הערך הרעיוני האפקטיבי המצרפי עבור ישות זו שחושב בצעד 2 במקדם פיקוחי שנקבע עבור ישות זו (SF_{entity}). המקדמים הפיקוחיים מוצגים בטבלה 2 בסעיף 52.72 ומשתנים כאשר הישות היא ספציפית ($SF_{entity} = 32\%$) או מדד ($SF_{entity} = 20\%$).

(4) צעד 4: חישוב התוספת ברמת סוג הנכס ($AddOn^{Equity}$) באמצעות הנוסחה הבאה. הסכימה בנוסחה היא על פני כל הישויות שאליהן מתייחסים הנגזרים, כאשר $AddOn_{entity}$ הוא סכום התוספת שחושב בצעד 3 עבור כל ישות שאליה מתייחסים הנגזרים ו- ρ_{entity} הוא מקדם המתאם הפיקוחי שנקבע המתאים לישות. כפי שמוצג בטבלה 2 בסעיף 52.72, מקדם המתאם הפיקוחי שנקבע עבור ישויות יחידות הוא 50%, ו-80% עבור מדדים.

$$AddOn^{Equity} = \left[\left(\sum_{entity} \rho_{entity} * AddOn_{entity} \right)^2 + \sum_{entity} \left(1 - (\rho_{entity})^2 \right) * (AddOn_{entity})^2 \right]^{\frac{1}{2}}$$

52.67 כיוול המקדמים הפיקוחיים עבור נגזרי מניות מסתמך על אומדני תנודתיות בשוק של מדדי מניות, תוך יישום מקדם בטא שמרני¹⁴ במטרה לתרגם אומדן זה לאומדן של תנודתיות ספציפית.

52.68 התאגידים הבנקאיים אינם רשאים להניח הנחות מידול כלשהן בחישוב תוספות PFE, ובכלל זה הנחת אומדן לתנודתיות ספציפית או שימוש באומדני בטא הזמינים לציבור. גישה תכליתית זו נועדה להבטיח יישום עקבי בכל תחומי השיפוט אך גם להבטיח שחישוב התוספת יישאר פשוט וזהיר באופן יחסי. לפיכך, על התאגידים הבנקאיים להסתמך רק על שני ערכים של מקדמים פיקוחיים שהוגדרו עבור נגזרי מניות - אחד עבור ישויות ספציפיות ואחד עבור מדדים.

תוספת עבור נגזרי סחורות

52.69 חישוב התוספת לנגזרים מסוג נכס סחורות דומה לחישוב התוספת עבור נגזרים מסוגי נכס אשראי ומניות. החישוב מכיר בקיזוז מלא של פוזיציות יתר ופוזיציות חסר עבור נגזרים המתייחסים לאותו סוג של סחורה. הוא גם מאפשר קיזוז חלקי בין נגזרים המתייחסים לסוגים שונים של סחורות, אולם, קיזוז חלקי זה מותר רק בתוך אחד מארבעת מערכי הגידור של סוג הנכס סחורות, כאשר סוגי הסחורות השונים עשויים להפגין רמה מסוימת של דינמיקה משותפת, יציבה ומשמעותית. הקיזוז בין מערכי הגידור אינו מוכר (כלומר, חוזה אקדמה על נפט גולמי אינו יכול לגדר חוזה אקדמה על תירס).

52.70 התוספת לנגזרים מסוג נכס סחורות (AddOn^{Commodity}) במערך קיזוז מחושבת על פי הצעדים הבאים:

(1) צעד 1: חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי עבור כל עסקה במערך הקיזוז שהיא מסוג נכס סחורות. חישוב זה הוא מכפלה של שלושת הביטויים הבאים: (i) הערך הרעיוני המתואם של העסקה (d); (ii) מקדם הדלתא הפיקוחי של העסקה; (iii) מקדם התקופה לפירעון (MF). כלומר, עבור כל עסקה i, הערך הרעיוני האפקטיבי D_i מחושב כמכפלה $D_i = d_i * MF_i * \delta_i$, כאשר ביטויים אלו מוגדרים בסעיפים 52.33-52.53.

(2) צעד 2: הקצאת העסקאות בסוג נכס סחורות למערכי גידור. עבור סוג נכס סחורות יש ארבעה מערכי גידור המורכבים מנגזרים המתייחסים ל: אנרגיה, מתכות, חקלאות וסחורות אחרות.

(3) צעד 3: חישוב הערך הרעיוני האפקטיבי המצרפי עבור כל הנגזרים בכל מערך גידור המתייחסים לאותו סוג סחורה (למשל כל הנגזרים המתייחסים לנחושת במערך הגידור מתכות). הערך הרעיוני האפקטיבי המצרפי עבור סוג סחורה (EN_{ComType}) מחושב על ידי סיכום כל הערכים הרעיוניים האפקטיביים ברמת העסקה כפי שחושבו בצעד 1, של כל העסקאות המתייחסות לאותו סוג סחורה.

¹⁴ הבטא של מניה בודדת מודד את תנודתיות המניה ביחס למדד רחב של השוק. ערך בטא גבוה מ-1 פירושו כי המניה המסוימת תנודתית יותר מהמדד. ככל שערך הבטא גבוה יותר, כך המניה תנודתית יותר. ערך בטא מחושב באמצעות ביצוע רגרסיה ליניארית של המניה על המדד הרחב.

(4) צעד 4: חישוב התוספת עבור כל סוג סחורה ($AddOn_{ComType}$) באמצעות הכפלת הערך הרעיוני

האפקטיבי המצרפי שחושב בצעד 3 במקדם הפיקוחי שנקבע עבור סוג סחורה זה ($SF_{ComType}$). המקדמים הפיקוחיים מוצגים בטבלה 2 בסעיף 52.72 ונקבעו ל-40% עבור נגזרים המתייחסים לחשמל ו-18% עבור נגזרים המתייחסים לכל סוגי הסחורות האחרים.

(5) צעד 5: חישוב התוספת עבור על אחד מארבעת מערכי הגידור ($AddOn_{HS}$) באמצעות הנוסחה

הבאה. בנוסחה זו מבוצע סיכום על פני סוגי הסחורות בתוך מערך הגידור, כאשר $AddOn_{ComType}$ הוא סכום התוספת עבור כל סוג סחורה כפי שחושב בצעד 4, ו- $\rho_{ComType}$ הוא מקדם המתאם הפיקוחי שנקבע המתאים לסוג סחורה זה. כפי שמוצג בטבלה 2, מקדם המתאם הפיקוחי נקבע ל-40% עבור כל סוגי הסחורות.

$$AddOn_{HS} = \left[\left(\sum_{ComType} \rho_{ComType} * AddOn_{ComType} \right)^2 + \sum_{ComType} \left(1 - (\rho_{ComType})^2 \right) * (AddOn_{ComType})^2 \right]^{\frac{1}{2}}$$

(6) חישוב התוספת ברמת סוג הנכס ($AddOn_{Commodity}$) באמצעות סכימת כל התוספות ברמת מערכי הגידור שחושבו בצעד 5.

$$AddOn_{Commodity} = \sum_{HS} AddOn_{HS}$$

52.71 ביחס לצעדי החישוב שלעיל, ההגדרה של סוגי סחורות ספציפיים קשה לביצוע מההיבט התפעולי. למעשה לא ניתן להגדיר באופן מלא את כל ההבחנות הרלבנטיות בין סוגי סחורות באופן שבו כל סיכוני הבסיס יטופלו. למשל, נפט גולמי עשוי להיות סוג סחורה במסגרת מערך הגידור "אנרגיה", אך במקרים מסוימים הגדרה זו עלולה להשמיט סיכון בסיס משמעותי בין סוגים שונים של נפט גולמי (כגון: West Texas Intermediate, Brent, Saudi Light). בנוסף, ארבעת מערכי הגידור עבור סוגי סחורות הוגדרו ללא קשר למאפיינים כגון מיקום ואיכות. למשל, מערך הגידור "אנרגיה" כולל סוגי סחורות כגון נפט גולמי, חשמל, גז טבעי ופחם. אולם המפקח על הבנקים עשוי לדרוש מהתאגידים הבנקאיים לעשות שימוש בהגדרות מעודנות יותר של סחורות כאשר הם חשופים משמעותית לסיכון הבסיס של מוצרים שונים במסגרת סוגי סחורות אלו.

מקדמים פיקוחיים מוגדרים

52.72 טבלה 2 מציגה את המקדמים הפיקוחיים, מקדמי מתאם פיקוחיים ומקדמי תנודתיות פיקוחיים לאופציה עבור כל סוג נכס ותת-סוג.

טבלה 2

טבלה מסכמת למקדמים פיקוחיים

סוג נכס	תת-סוג	מקדם פיקוחי	מקדם מתאם	מקדם פיקוחי לתנודתיות של אופציה
שיעור ריבית		0.50%	לא רלבנטי	50%
מט"ח		4.00%	לא רלבנטי	15%
אשראי, חברה בודדת	AAA	0.38%	50%	100%
	AA	0.38%	50%	100%
	A	0.42%	50%	100%
	BBB	0.54%	50%	100%
	BB	1.06%	50%	100%
	B	1.60%	50%	100%
	CCC	6.00%	50%	100%
אשראי, מדד	IG	0.38%	80%	80%
	SG	1.06%	80%	80%
מניות, חברה בודדת		32.00%	50%	120%
מניות, מדד		20.00%	80%	75%
סחורות	חשמל	40.00%	40%	150%
	נפט/גז	18.00%	40%	70%
	מתכות	18.00%	40%	70%
	חקלאות	18.00%	40%	70%
	אחר	18.00%	40%	70%

שאלות ותשובות

(1) האם מקדם תנודתיות פיקוחי בגובה 50% לאופציות על עסקאות החלף ריבית משמש עבור כל המטבעות?

כן.

(2) האם מקדמי התנודתיות הפיקוחיים בטבלה שבסעיף 52.72 הם המלצה או דרישה?

מקדמי התנודתיות הם דרישה. חובה לעשות בהם שימוש לצורך חישוב ערך מקדם הדלתא הפיקוחי עבור אופציות.

52.73 עבור מערכי גידור שכוללים עסקאות בסיס, יש להכפיל ב-0.5 את המקדם הפיקוחי שחל על סוג הנכס הרלבנטי. עבור מערכי גידור שכוללים עסקאות תנודתיות, יש להכפיל ב-5 את המקדם הפיקוחי שחל על סוג הנכס הרלבנטי.

הטיפול בריבוי הסכמי התאמת מרווח ובריבוי מערכי קיזוז

52.74 אם מספר הסכמי התאמת מרווח חלים על מערך קיזוז יחיד, יש לפצל את מערך הקיזוז לתת-מערכי קיזוז בהתאם להסכמי התאמת המרווח. טיפול זה חל הן על רכיב עלות השחלוף והן על רכיב ה-PFE.

שאלה ותשובה

כיצד יש להתייחס להסכמי התאמת מרווח מרובים תחת מערך קיזוז יחיד?

הוראת SA-CCR כוללת שתי שיטות חישוב נפרדות לחשיפה בעת כשל: אחת ל"עסקאות עם התאמת מרווח" ואחת ל"עסקאות ללא התאמת מרווח". "עסקה עם התאמת מרווח" פירושה עסקת נגזרים המכוסה בהסכם התאמת מרווח שלפיו הצד הנגדי של התאגיד הבנקאי חייב להעמיד ביטחונות משתנים לטובת התאגיד הבנקאי. כל עסקאות נגזרים שאינן "מובטחות" במובן זה יטופלו כ"עסקאות ללא התאמת מרווח". הבחנה זו של "עם התאמת מרווח" או "ללא התאמת מרווח" למטרות SA-CCR אינה קשורה לדרישת הביטחונות הראשוניים בעסקה.

הוראת SA-CCR מניחה במשתמע את המבנה הגנרי הבא לביטחונות משתנים: (i) מערך הקיזוז כולו מורכב באופן בלעדי מעסקאות ללא התאמת מרווח, או (ii) מערך הקיזוז כולו מורכב אך ורק מעסקאות עם התאמת מרווח המכוסות על ידי אותו הסכם התאמת מרווח. יש ליישם את סעיף 52.74 בכל אחד מהמצבים הבאים: (i) מערך הקיזוז מורכב הן מעסקאות עם התאמת מרווח והן מעסקאות ללא התאמת מרווח; (ii) מערך הקיזוז מורכב מעסקאות עם התאמת מרווח המכוסות על ידי הסכמי התאמת מרווח שונים.

תחת סעיף 52.74, עלות השחלוף (RC) מחושבת לכלל מערך הקיזוז באמצעות הנוסחה לעסקאות עם התאמת מרווח כאמור בסעיף 52.18. את הקלט לנוסחה יש לפרש באופן הבא:

- V הוא השווי של כל עסקאות הנגזרים במערך הקיזוז (הן עסקאות עם התאמת מרווח והן ללא התאמת מרווח);
- C הוא השווי נטו של הביטחונות המוחזקים על ידי התאגיד הבנקאי, לאחר הפעלת מקדמי ביטחון, עבור כל עסקאות הנגזרים במערך הקיזוז;
- TH הוא סכום ערכי הסף של הצד הנגדי על פני כל הסכמי התאמת הביטחונות המשתנים במערך הקיזוז;
- MTA הוא סכום של סכומי ההעברה המינימליים על פני כלל הסכמי התאמת הביטחונות המשתנים במערך הקיזוז.

תחת סעיף 52.74, החשיפה הפוטנציאלית העתידית (PFE) עבור מערך הקיזוז מחושבת כמכפלה של התוספת המצרפית ושל המכפיל (לפי סעיף 52.20). המכפיל של מערך הקיזוז מחושב באמצעות הנוסחה בסעיף 52.23, עם הקלטים V ו- C כפי שפורשו לעיל. התוספת המצרפית למערך הקיזוז (שאף היא משמשת כקלט בנוסחת המכפיל) מחושבת כסכום של התוספות המצרפיות המחושבות לכל תת-מערך קיזוז. תת-מערכי קיזוז בנויים באופן הבא:

- כל העסקאות במערך הקיזוז שהן ללא התאמת מרווח יוצרות תת-מערך קיזוז יחיד;
- כל העסקאות במערך הקיזוז שהן עם התאמת מרווח החולקות תקופת סיכון מרווח (MPOR) זהה יוצרות תת-מערך קיזוז יחיד.

52.75 אם הסכם התאמת מרווח יחיד חל על מספר מערכי קיזוז, דרוש טיפול מיוחד בשל הבעייתיות שבהקצאת ביטחון משותף למערכי קיזוז שונים. עלות השחלוף בכל זמן נתון נקבעת על ידי הסכום של שני ביטויים. הביטוי הראשון שווה לחשיפה הנוכחית ללא התאמת מרווח של התאגיד הבנקאי לצד הנגדי, הנסכמת במצטבר עבור כל מערכי הקיזוז במסגרת הסכם התאמת המרווח, בניכוי הביטחון הנוכחי נטו החיובי (קרי, מחסירים את הביטחון רק כאשר התאגיד הבנקאי הוא מחזיק נטו של ביטחון). הביטוי השני שונה מאפס רק כאשר התאגיד הבנקאי הוא מפקיד נטו של ביטחון: הוא שווה לביטחון הנוכחי המופקד נטו (אם קיים) בניכוי החשיפה הנוכחית ללא התאמת מרווח של הצד הנגדי לתאגיד הבנקאי, הנסכמת במצטבר עבור כל מערכי הקיזוז במסגרת הסכם התאמת המרווח. הביטחון נטו העומד לרשות התאגיד הבנקאי צריך לכלול הן VM והן NICA. מבחינה מתמטית, עלות השחלוף RC עבור הסכם התאמת המרווח כולו היא כלהלן, כאשר:

(1) הסכימה $NS \in MA$ היא על פני כל מערכי הקיזוז המכוסים בהסכם התאמת המרווח (לכן הסימון).

(2) V_{NS} הוא השערך לשווי השוק הנוכחי של מערך הקיזוז NS ואילו C_{MA} הוא שווה ערך במזומן של כל הביטחונות הזמינים כעת במסגרת הסכם התאמת המרווח.

$$RC_{MA} = \max \left\{ \sum_{NS \in MA} \max \{V_{NS}; 0\} - \max \{C_{MA}; 0\}; 0 \right\} + \max \left\{ \sum_{NS \in MA} \min \{V_{NS}; 0\} - \min \{C_{MA}; 0\}; 0 \right\}$$

52.76 כאשר הסכם התאמת מרווח יחיד חל על מספר מערכי קיזוז כפי שמתואר בסעיף 52.75, יוחלפו ביטחונות על פי השערך לשווי שוק, תוך קיזוז כל העסקאות המכוסות בהסכם התאמת המרווח, ללא קשר למערכי קיזוז. כלומר, ייתכן כי הביטחונות שיוחלפו על בסיס נטו לא יספיקו לכסות את PFE. על כן, במקרה כזה יש לחשב את תוספת PFE על פי השיטה ללא התאמת מרווח. לאחר מכן יש לסכם את התוספות ברמת מערך הקיזוז באמצעות הנוסחה הבאה, כאשר $PFE_{NS}^{(unmargined)}$ הוא תוספת PFE עבור מערך הקיזוז NS אשר חושבה על פי הדרישות ללא התאמת מרווח:

$$PFE_{MA} = \sum_{NS \in MA} PFE_{NS}^{(unmargined)}$$

שאלה ותשובה

כיצד נדרש התאגיד הבנקאי לחשב את החשיפה הפוטנציאלית העתידית (PFE) במקרה שבו הסכם התאמת מרווח יחיד חל על מערכי קיזוז רבים?

על פי סעיף 52.76 התוספת המצרפית עבור כל אחד ממערכי הקיזוז תחת הסכם התאמת ביטחונות משתנים מחושבת על פי גישת החישוב לעסקאות ללא התאמת מרווח. עבור חישוב המכפיל (סעיף 52.23) ל-PFE של כל אחד ממערכי הקיזוז המכוסים בהסכם התאמת מרווח יחיד

או בסכום ביטחונות, הביטחון הזמין C (אשר במקרה של הסכם התאמת ביטחונות משתנים כולל ביטחון משתנה שהועמד או שהתקבל) יוקצה למערכי קיזוז באופן הבא:

- אם הבנק הוא מקבל ביטחונות נטו ($C > 0$), כל הסכומים היחידים שיוקצו למערכי קיזוז היחידים יהיו גם הם חיוביים או אפס. למערכי קיזוז עם שווי שוק חיובי יוקצו בתחילה ביטחונות עד לסכום של שווי השוק. רק לאחר שכל הערכים החיוביים של שווי השוק יקוזזו, ניתן להקצות את הביטחונות שנותרו באופן חופשי בין כל מערכי קיזוז.
- אם הבנק הוא מספק ביטחונות נטו ($C < 0$), כל הסכומים היחידים שיוקצו למערכי קיזוז היחידים יהיו גם הם שליליים או אפס. למערכי קיזוז עם שווי שוק שלילי יוקצו תחילה ביטחונות עד לסכום של שווי השוק. אם סכום הביטחונות שהועמד גבוה מסכום ערכי השוק השליליים, אזי יש לקבוע עבור כל המכפילים ערך השווה ל-1 ואין צורך בהקצאה כלל.
- החלקים שהוקצו חייבים להסתכם לסך הביטחונות הזמינים בהסכם התאמת המרווח.

מלבד הגבלות אלה, התאגידים הבנקאיים רשאים להקצות ביטחונות זמינים על פי שיקול דעתם. המכפיל מחושב לאחר מכן עבור כל מערך קיזוז לפי סעיף 52.23 תוך התחשבות בסכום הביטחונות שהוקצה.

טיפול בביטחונות שנלקחו מחוץ למערכי קיזוז

52.77 ביטחונות כשירים שנלקחו מחוץ למערכי קיזוז, אך הם זמינים לתאגיד הבנקאי לקיזוז הפסדים כתוצאה מכשל של הצד הנגדי במערך קיזוז אחד בלבד, יטופלו כסכום ביטחונות בלתי תלוי הקשור למערך הקיזוז וישמשו לחישוב עלות השחלוף לפי סעיף 52.10 כאשר למערך הקיזוז אין הסכם התאמת מרווח, ולפי סעיף 52.18 כאשר למערך הקיזוז יש הסכם התאמת מרווח. ביטחונות כשירים שנלקחו מחוץ למערך הקיזוז, אך זמינים לתאגיד הבנקאי לקיזוז הפסדים כתוצאה מכשל של צד נגדי ביותר ממערך קיזוז אחד, יטופלו כביטחונות שנלקחו תחת הסכם התאמת מרווח החל על מערכי קיזוז מרובים, ובמקרה זה יש לישם את האמור בסעיפים 52.75-52.76. אם ביטחון כשיר זמין לקיזוז הפסדים על חשיפה שאינה נובעת מעסקת נגזרים, כמו גם על חשיפה שנקבעה תוך שימוש בגישה הסטנדרטית (SA-CCR), רק החלק היחסי של הביטחון המוקצה לעסקת הנגזרים ישמש להפחתת חשיפת הנגזרים.

53. גישת המודלים הפנימיים לסיכון אשראי צד נגדי

פרק זה מתאר את גישת המודלים הפנימיים לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי. (בשלב זה נכללים בפרק רק הסעיפים הנחוצים ליישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 208A).

תקופה לפירעון

53.20 אם התקופה המקורית לפירעון של החוזה עם התאריך המאוחר ביותר הנכלל במערך הקיזוז היא מעל שנה אחת, הנוסחה עבור התקופה האפקטיבית לפירעון (M) היא כמפורט בסעיף 32.42 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 204A.

53.39 תאגיד בנקאי המיישם את גישת המודלים הפנימיים יחזיק יחידה לניהול ביטחונות שתישא באחריות לחישוב ולקריאה לביטחונות, לניהול מחלוקות בקריאה לביטחונות ולדיווח על רמות של סכומים בלתי תלויים, ביטחונות ראשוניים וביטחונות משתנים במדויק ועל בסיס יומי. יחידה זו תפקח על מהימנות הנתונים המשמשים לביצוע הקריאה לביטחונות, ותבטיח שהם עקביים ותואמים באופן קבוע לכל מקורות המידע הרלבנטיים בתאגיד הבנקאי. יחידה זו תעקוב אחר היקף השימוש החוזר בביטחונות (הן במזומן והן שלא במזומן) והזכויות שהתאגיד הבנקאי מעניק בהתאמה לצדדים הנגדיים עבור הביטחונות שהוא מעמיד. על דוחות פנימיים אלו לציין את קטגוריית הנכסים של הביטחונות בשימוש חוזר, ואת תנאי השימוש החוזר, כולל מכשיר, איכות האשראי והתקופה לפירעון. יחידה זו תעקוב אחר ריכוזיות לסוג נכס בודד של ביטחונות המתקבל בתאגיד הבנקאי. על ההנהלה הבכירה להקצות משאבים מספקים ליחידה זו במטרה להבטיח קיומן של מערכות ברמה הולמת של יכולת תפעולית, הנמדדים על ידי לוח הזמנים והדיוק של קריאות יוצאות וזמן התגובה לקריאות נכסות. על ההנהלה הבכירה להבטיח שיחידה זו תאויש כהלכה, בכדי לעבד קריאות ומחלוקות בזמן הנדרש ואף במשבר שוק קיצוני, ובכדי לאפשר לתאגיד הבנקאי להגביל את מספר המחלוקות הגדולות הנגרמות כתוצאה מהיקפי המסחר.

53.40 יחידת ניהול הביטחונות של התאגיד הבנקאי תייצר ותתחזק מידע הולם על ניהול ביטחונות המדווח להנהלה הבכירה על בסיס קבוע. דיווח פנימי זה יכלול מידע על סוג הביטחונות (הן במזומן והן שלא במזומן) שהתקבלו ושהועמדו, היקפם, גילם והסיבות למחלוקות בקריאה לביטחונות. על דוח פנימי זה לציין את המגמות בנתונים אלו.

54. דרישות הון בגין חשיפות תאגיד בנקאי לצדדים נגדיים מרכזיים

פרק זה מתאר את חישוב דרישת ההון לחשיפות תאגיד בנקאי לצדדים נגדיים מרכזיים.

היקף התחולה

54.1 פרק זה חל על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנובעות מעסקאות מעבר לדלפק (OTC), עסקאות נגזרים סחירים, עסקאות מימון ניירות ערך ועסקאות סילוק לזמן ארוך. חשיפות הנובעות מסילוק עסקאות במזומן (מניות, הכנסה קבועה, עסקאות ספוט במט"ח או סחורות) אינן כפופות לטיפול זה¹. הסליקה במזומן של עסקאות נשארת כפופה לנספח ב' להוראה 203 "טיפול בדרישות הון לעסקאות לעסקאות שכשלו ועסקאות שאינן DvP" (CRE70).

54.2 תאגיד בנקאי הפועל כחבר מסלקה או כלקוח, והמבצע עסקת נגזרים הנסחרת בבורסה שבה הרגל שבין חבר המסלקה ללקוח מבוצעת בכפוף להסכם דו-צדדי, יקצה הון כנגד עסקה זו כמו בעסקת נגזרי OTC.² טיפול זה חל גם על עסקאות בין לקוחות בשכבה נמוכה יותר ולקוחות בשכבה גבוהה יותר במבנה לקוח רב שכבתי.

54.3 תאגיד בנקאי אחראי להבטיח כי הוא מחזיק הון הולם כנגד חשיפותיו לצד נגדי מרכזי, אף אם האחרון מסווג כצד נגדי מרכזי כשיר. במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211 בנושא הערכת נאותות והלימות ההון, תאגיד בנקאי צריך לשקול אם עליו להחזיק הון עודף מעבר לדרישות ההון המזעריות, אם, לדוגמה:

- (1) פעולות המסחר שלו מול הצד הנגדי המרכזי יוצרות חשיפות מסוכנות יותר;
- (2) נוכח פעולות המסחר של התאגיד הבנקאי, לא ברור שהצד הנגדי המרכזי עומד בהגדרת "צד נגדי מרכזי כשיר"; או-
- (3) הערכה חיצונית כדוגמת תכנית ההערכה למגזר הפיננסי של קרן המטבע הבינלאומית (International Monetary Fund Financial Sector Assessment Program) מצאה חולשות מהותיות בצד הנגדי המרכזי, או בפיקוח על הצד הנגדי המרכזי, והצד הנגדי המרכזי או המפקח על הצד הנגדי המרכזי עדיין לא התייחס בפומבי לנושאים שזוהו.

54.4 תאגיד בנקאי הפועל כחבר מסלקה, חייב להעריך, באמצעות ניתוח תרחישים ומבחני קיצון נאותים, אם רמת ההון המוחזקת כנגד חשיפות לצד נגדי מרכזי מבטאת באופן הולם את הסיכון הטמון באותן עסקאות. הערכה זו תכלול חשיפה עתידית פוטנציאלית או תלויה הנגרמת כתוצאה ממשיכות עתידיות בגין התחייבויות לקרן סיכונים, או התחייבויות בדרג שני להחליף או להשתלט על עסקאות מקזזות של לקוחות של חבר מסלקה אחר במקרה שבו חבר המסלקה האחר כושל או הופך לחדל פירעון.

¹ יש ליישם משקל סיכון של 0% עבור הפקדה לקרן הסיכונים ששולמה מראש והמכסה מוצרים עם סיכון סליקה בלבד.

² למטרה זו יחול גם הטיפול כאמור בסעיף 54.12.

54.5 תאגיד בנקאי חייב לנטר את כל חשיפותיו לצדדים נגדיים מרכזיים, לרבות חשיפות הנגרמות כתוצאה ממסחר באמצעות צד נגדי מרכזי וחשיפות הנובעות ממחויבויותיו כחבר בצד הנגדי המרכזי, כגון סכומי העברות לקרן סיכונים, ולדווח עליהן להנהלה הבכירה ולוועדת הדירקטוריון המתאימה באופן שוטף.

54.6 כאשר תאגיד בנקאי סולק עסקאות נגזרים, עסקאות מימון ניירות ערך או עסקאות סילוק ארוך באמצעות צד נגדי מרכזי כשיר, כהגדרתו בפרק 50, יחולו סעיפים 54.7 עד 54.40. במקרה של צד נגדי מרכזי שאינו כשיר, יחולו סעיפים 54.41 ו-54.42. בתוך שלושה חודשים מהמועד שבו צד נגדי מרכזי מפסיק להיות צד נגדי מרכזי כשיר, אלא אם המפקח על הבנקים יקבע אחרת, ניתן להמשיך ולהקצות הון בגין עסקאות עמו כאילו מדובר בצד נגדי מרכזי כשיר. לאחר שלושה חודשים יש להקצות הון כנגד חשיפת הבנק לאותו צד נגדי מרכזי לפי סעיפים 54.41 ו-54.42.

חשיפות לצד נגדי מרכזי כשיר: חשיפות מסחר

חשיפות חבר מסלקה לצדדים נגדיים מרכזיים

54.7 על תאגיד בנקאי הפועל כחבר מסלקה של צד נגדי מרכזי כשיר, עבור עצמו, לייחס משקל סיכון של 2% לחשיפת המסחר שלו לצד הנגדי המרכזי, בגין נגזרים OTC, עסקאות נגזרים הנסחרים בבורסה, עסקאות מימון ניירות ערך ועסקאות סילוק ארוך. גם כאשר חבר המסלקה מציע שרותי סליקה ללקוחות, עליו לייחס משקל סיכון של 2% לחשיפה למסחר של חבר המסלקה כלפי הצד הנגדי המרכזי הנוצרת כאשר חבר המסלקה מחויב לפצות את הלקוח על כל הפסד שספג עקב השינויים בערך עסקאותיו באירוע שבו הצד הנגדי המרכזי כושל. משקל הסיכון שיש לייחס לביטחונות שהועמדו על ידי התאגיד הבנקאי לצד הנגדי המרכזי ייקבעו לפי סעיפים 54.18-54.23.

54.8 סכום החשיפה בגין חשיפת מסחר של התאגיד הבנקאי יחושב בהתאם לשיטות שנקבעו בסעיף 51.8, בעקביות עם הגישה שאותה התאגיד הבנקאי מיישם לצורך טיפול בחשיפה זו בהתנהלות הרגילה של עסקיו³. ביישום שיטות אלו:

(1) הרצפה של 20 יום לתקופת סיכון המרווח שנקבעה עבור מערכי קיזוז הכוללים מעל 5,000 עסקאות, לא תחול, ובלבד שמערך הגידור אינו כולל ביטחונות שאינם נזילים או עסקאות אקזוטיות וכן שאין עסקאות שנויות במחלוקת. רצפה זו נקבעה בסעיף 52.51(1) של הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי של צד נגדי.

(2) בכל המקרים, תקופת סיכון המרווח המזערית תעמוד על 10 ימים לצורך חישוב חשיפות מסחר לצד נגדי מרכזי בגין נגזרי OTC.

(3) כאשר צד נגדי מרכזי מחזיק ביטחונות משתנים כנגד חשיפות מסוימות (למשל כאשר צד נגדי מרכזי מקבל ומחזיק ביטחונות משתנים כנגד פוזיציות בעסקאות מט"ח או עסקאות אקדמה OTC), והביטחונות של חבר המסלקה אינם מוגנים מפני חדלות פירעון של הצד הנגדי המרכזי,

³ בטל.

אופק זמן הסיכון המזערי שחל על חשיפות המסחר של התאגיד הבנקאי בעסקאות אלו יהיה הקצר מבין שנה אחת והתקופה שנותרה לפירעון העסקה, בכפוף לרצפה של 10 ימים.

54.9 על פי השיטות לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי (ראה סעיף 51.8), כשהן חלות על מסחר דו צדדי (כלומר, צד נגדי שאינו מרכזי), נדרש התאגיד הבנקאי לבצע חישוב חשיפה נפרד לכל מערך קיזוז. עם זאת, הסדרי קיזוז עבור צדדים נגדיים מרכזיים אינם סטנדרטים כמו ההסכמים לנגזרי OTC במסגרת מסחר דו צדדי. כתוצאה מכך, סעיף 54.10 קובע מספר התאמות לשיטות לחישוב חשיפת סיכון אשראי צד נגדי כדי לאפשר קיזוז בתנאים מסוימים של חשיפות לצד נגדי מרכזי.

54.10 כאשר סילוק עסקאות ניתן לאכיפה משפטית על בסיס קיזוז באירוע של כשל וללא קשר אם הצד הנגדי הוא במצב של חדלות פירעון או פשיטת רגל, סך עלות השחלוף של כל החוזים הרלבנטיים לקביעת חשיפת המסחר יחושב כעלות שחלוף נטו אם מערכי הקיזוז הרלבנטיים בעת הסילוק עומדים בקריטריונים שנקבעו בסעיפים שלהלן:

- (1) סעיף 173 וכן היכן שישים, סעיף 174 להוראה 203, במקרה של עסקאות מסוג רכש חוזר (CRE22.68 ו-CRE22.69).
- (2) סעיפים 52.7 ו-52.8 של הגישה הסטנדרטית עבור עסקאות במכשירים נגזרים.
- (3) בטל.

54.11 אם הכללים אליהם מפנה סעיף 54.10 כוללים את המונח "הסכם מסגרת להתחשבות נטו" (master agreement), או את הביטוי "חוזה קיזוז עם צד נגדי או הסכם אחר" יש להתייחס למונחים אלו ככוללים כל הסדר בר אכיפה המספק זכויות קיזוז הניתנות לאכיפה משפטית. אם התאגיד הבנקאי לא יכול להוכיח שהסכמי ההתחשבות מקיימים את הכללים שבסעיף זה, יש להתייחס לכל עסקה בודדת כמערך קיזוז בפני עצמו לצורך חישוב החשיפה למסחר.

חשיפות של חבר מסלקה ללקוחות

54.12 תאגיד בנקאי הפועל כחבר מסלקה תמיד יקצה הון כנגד חשיפותיו ללקוחות (כולל חשיפה פוטנציאלית הנובעת מהסיכון להתאמת שווי בגין סיכון אשראי, סיכון CVA פוטנציאלי), כאילו מדובר במסחר דו צדדי, ללא קשר אם חבר המסלקה מבטיח את המסחר או פועל כמתווך בין הלקוח לבין הצד הנגדי המרכזי. אולם, כדי להכיר בתקופת סיום (close out period) קצרה יותר לעסקאות מסולקות של לקוח, חברי מסלקה אשר פועלים לפי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי יקצו הון בגין חשיפה ללקוחותיהם תוך שימוש בתקופת סיכון מרווח של לפחות 5 ימים. גם החשיפה המופחתת בעת כשל (EAD) תשמש לחישוב דרישות הון בגין סיכון CVA.

54.13 כאשר חבר מסלקה מקבל ביטחונות מלקוח עבור עסקאות נסלקות של הלקוח, ומעביר ביטחונות אלו לצד נגדי מרכזי, חבר המסלקה רשאי להכיר בביטחונות אלו הן עבור רגל העסקה שבין חבר המסלקה לצד הנגדי המרכזי והן עבור רגל העסקה שבין חבר המסלקה ללקוח. לפיכך, ביטחונות ראשוניים שהועמדו על ידי לקוחות לחברי המסלקה שלהם מפחיתים את החשיפה של חברי המסלקה לאותם לקוחות. טיפול זה חל, באופן מקביל, עבור מבנה לקוח רב שכבתי (בין לקוח בשכבה הגבוהה יותר ולקוח בשכבה הנמוכה יותר).

שאלה ותשובה

מהו הטיפול שנדרש מתאגיד בנקאי חבר מסלקה ליישם עבור ביטחונות שנאספו מלקוח של חבר המסלקה והועמדו לטובת הצד הנגדי המרכזי, אך אינם מוחזקים בחשבון מופרד המנותק מסיכון חדלות פירעון, כאשר חבר המסלקה אינו מחויב לשפות את הלקוח בגין כל הפסד הנגרם משינויים בערך עסקאותיו באירוע כשל של הצד הנגדי המרכזי?

אם תאגיד בנקאי חבר מסלקה אינו מחויב לשפות את הלקוח בגין כל הפסד של ביטחונות שהועמדו כאמור באירוע כשל של הצד הנגדי המרכזי, התאגיד הבנקאי חבר המסלקה אינו כפוף לדרישת הון בגין הביטחונות שהועמדו. אם תאגיד בנקאי חבר מסלקה מחויב לשפות את הלקוח בגין כל הפסד של ביטחונות שהועמדו באירוע כשל של הצד הנגדי המרכזי, על התאגיד הבנקאי חבר המסלקה לחשב את דרישת ההון עבור הביטחונות המוחזקים על ידי הצד הנגדי המרכזי כחשיפה לצד הנגדי המרכזי.

חשיפות של לקוחות

54.14 הטיפול שנקבע בסעיפים 54.7-54.11 (כלומר, הטיפול בחשיפות של חבר מסלקה לצדדים נגדיים מרכזיים) חל גם על החשיפות הבאות, בכפוף לקיומם של שני התנאים המפורטים בסעיף 54.15:

(1) חשיפה של התאגיד הבנקאי לחבר מסלקה, כאשר:

(א) התאגיד הבנקאי הוא לקוח של חבר מסלקה; וגם

(ב) העסקאות הן תוצאה של פעילות חבר המסלקה כמתווך פיננסי (כלומר, חבר המסלקה משלים עסקה מקוזת עם צד נגדי מרכזי כשיר);

(2) חשיפה של התאגיד הבנקאי לצד נגדי מרכזי כתוצאה מעסקה עם צד נגדי מרכזי, כאשר:

(א) התאגיד הבנקאי הוא לקוח של חבר מסלקה; וגם

(ב) חבר המסלקה ערב לביצועים של חשיפת התאגיד הבנקאי לצד הנגדי המרכזי.

(3) חשיפות של לקוחות בשכבה נמוכה יותר ללקוחות בשכבה גבוהה יותר במבנה לקוח רב שכבתי, ובתנאי שעבור כל רמות הלקוח שביניהן מתקיימים שני התנאים שבסעיף 54.15.

54.15 שני התנאים שהוזכרו בסעיף 54.14 הם:

(1) העסקאות המקוזות מזהות על ידי הצד הנגדי המרכזי כעסקאות לקוח, והצד הנגדי המרכזי או חבר המסלקה, לפי העניין, מחזיקים ביטחונות המגבים את העסקאות, במסגרת הסדרים המונעים הפסדים כלשהם ללקוח עקב: (א) כשל או חדלות פירעון של חבר המסלקה; (ב) כשל או חדלות פירעון של לקוחות אחרים של חבר המסלקה; ו-(ג) כשל או חדלות פירעון משולבים של חבר מסלקה וכל אחד מלקוחותיו.

לעניין התנאי המפורט בפסקה זו:

(א) בהתרחש אירוע חדלות פירעון של חבר המסלקה, אסור שיהיה מכשול חוקי (מלבד הצורך בקבלת צו בית משפט שהלקוח זכאי לו) להעברת הביטחונות השייכים ללקוח של חבר המסלקה שכשל לצד הנגדי המרכזי, לאחד או יותר מחברי המסלקה שלא כשלו, ללקוח או למישהו מטעמו. יש להתייעץ עם המפקחים הלאומיים כדי לקבוע האם האמור הושג

על סמך עובדות מיוחדות, ומפקחים אלו יתייעצו ויתקשרו עם מפקחים אחרים באמצעות תהליך "שאלות ותשובות נפוצות" כדי להבטיח את העקביות.

(ב) התאגיד הבנקאי הלקוח חייב לבצע סקירה משפטית מספקת (ובחינה דומה נוספת, ככל שנדרש, כדי להבטיח המשכיות יכולת האכיפה) לפיה, יש בסיס איתן להנחה כי במקרה שהעניין יועמד למבחן משפטי, בתי המשפט והרשויות המנהליות הרלבנטיות ימצאו כי ההסדרים כאמור הם חוקיים, תקפים, מחייבים וברי אכיפה, על פי הדינים הרלבנטיים בתחומי השיפוט הרלבנטיים.

(2) ניתן לקבוע, על בסיס חקיקה ותקנות, כללי רגולציה, או הסדרים חוזיים או מנהלתיים, כי קיימת סבירות גבוהה (highly likely) כי העסקאות המקוזות עם חבר המסלקה הכושל או חדל הפירעון ימשיכו להתבצע באופן עקיף באמצעות הצד הנגדי המרכזי, או על ידו, אם חבר המסלקה יגיע לכשל או לחדלות פירעון. בנסיבות אלו, הפוזיציות והביטחונות של הלקוח מול הצד הנגדי המרכזי יועברו בשווי שוק אלא אם כן הלקוח מבקש לסגור את הפוזיציה בשווי שוק. לעניין התנאי שנקבע בפסקה זו, אם קיים תקדים ברור להעברת עסקאות בצד הנגדי המרכזי, וישנה כוונה של התעשייה להמשיך ולקיים נוהג זה, אזי יש לקחת זאת בחשבון בעת ההערכה בדבר קיומה של סבירות גבוהה להעברת העסקאות. העובדה כי מסמכי הצד הנגדי המרכזי אינם אוסרים את העברת עסקאותיו של הלקוח אינה מספיקה בכדי לקבוע כי קיימת סבירות גבוהה להעברתן.

54.16 כאשר לקוח אינו מוגן מפני הפסדים במקרה שבו חבר המסלקה ולקוח אחר של חבר המסלקה מגיעים יחד למצב של כשל או חדלות פירעון, אך כל שאר התנאים בסעיף הקודם מתקיימים, יש ליישם משקל סיכון של 4% לחשיפת לקוח לחבר מסלקה, או ללקוח בשכבה גבוהה יותר, בהתאמה.

שאלה ותשובה

מהו הטיפול ההוני המתאים לביטחונות שהועמדו על ידי תאגיד בנקאי כלקוח של חבר מסלקה ואשר מוחזקים בצד נגדי מרכזי כשיר, כאשר התנאים המפורטים בסעיפים 54.15 ו-54.16 אינם מתקיימים?

כאשר ביטחונות שהעמיד תאגיד בנקאי כלקוח של חבר מסלקה מוחזקים בצד נגדי מרכזי כשיר בחשבון שאינו מופרד ומנותק מסיכון חדלות פירעון וכאשר לא מתקיימים התנאים המפורטים בסעיפים 54.15 ו-54.16, על התאגיד הבנקאי ליישם את משקל הסיכון של חבר המסלקה עבור החשיפות מביטחונות אלו.

54.17 כאשר התאגיד הבנקאי הוא לקוח של חבר מסלקה, והדרישות בסעיפים 54.14 עד 54.16 אינן מתקיימות, התאגיד הבנקאי יקצה הון בגין חשיפותיו (כולל חשיפה פוטנציאלית לסיכון CVA) לחבר המסלקה כמו במסחר דו צדדי.

טיפול בביטחונות שהועמדו

54.18 תאגיד בנקאי (בין אם חבר מסלקה ובין אם לקוח של חבר מסלקה) חייב לייחס, לכל הנכסים או הביטחונות שהעמיד, את משקל הסיכון החל עליהם במסגרת הלימות ההון, ללא קשר לעובדה

שנכסים אלה הועמדו כביטחונות. כלומר, ביטחונות שהועמדו, יקבלו את הטיפול שאותו היו מקבלים בתיק הבנקאי ובתיק למסחר אילו לא הועמדו לטובת הצד הנגדי המרכזי.

54.19 בנוסף לדרישה בסעיף 54.18, הנכסים או הביטחונות שהועמדו כפופים לדרישות סיכון אשראי צד נגדי, ללא קשר לשאלה האם הם בתיק הבנקאי או בתיק למסחר. האמור כולל את הגידול בחשיפה לסיכון אשראי צד נגדי הנובע מהחלת מקדמי ביטחון. הדרישות לסיכון אשראי צד נגדי נוצרות כאשר נכסים או ביטחונות של חבר מסלקה או של לקוח הועמדו לטובת צד נגדי מרכזי או לטובת חבר מסלקה, והם אינם מוחזקים באופן מופרד ומרוחק מסיכון פשיטת רגל. במקרים אלו, התאגיד הבנקאי שהעמיד נכסים או ביטחונות אלו חייב להכיר גם בסיכון אשראי שמקורו בנכסים או בביטחונות החשופים לסיכון להפסד בהתבסס על איכות האשראי של הישות המחזיקה בנכסים או בביטחונות, כמתואר להלן.

54.20 יש ליישם את משקלי הסיכון הבאים עבור ביטחונות הנכללים בהגדרת חשיפות מסחר (ראה פרק 50), ומוחזקים על ידי הצד הנגדי המרכזי באופן שאינו מופרד ומרוחק מסיכון פשיטת רגל:

(1) משקל סיכון של 2% אם התאגיד הבנקאי הוא חבר מסלקה.

(2) אם התאגיד הבנקאי הוא לקוח של חבר מסלקה:

(א) משקל סיכון של 2% אם מתקיימים התנאים שנקבעו בסעיף 54.14 ו-54.15; או

(ב) משקל סיכון של 4% אם מתקיימים התנאים שבסעיף 54.16.

54.21 ביטחונות הנכללים בהגדרת חשיפות מסחר (ראה פרק 50), ו-: (א) מוחזקים בידי משמורן; וגם (ב) מוחזקים באופן מופרד ומרוחק מסיכון פשיטת רגל אינם כפופים לדרישות הון בגין סיכון אשראי צד נגדי (כלומר, משקל הסיכון המתאים או סכום החשיפה EAD יהיה שווה לאפס). לעניין זה:

(1) כל צורות הביטחון נכללות, כגון: מזומן, ניירות ערך, נכסים ממושכנים אחרים ועודף ביטחון ראשוני או משתנה הנקרא גם ביטחון ביתר.

(2) המונח "משמורן" עשוי לכלול נאמן, בא כוח, בעל משכון, נושה מובטח או כל אדם אחר המחזיק נכס באופן שאינו מקנה לאותו אדם הנאה באותו נכס, ושהנכס לא יהיה כפוף לתביעות מצד נושים של אותו אדם הניתנות לאכיפה משפטית, או לצו בית משפט בנוגע להשבת אותו נכס, אם אותו אדם יהפוך לחדל פירעון או פושט רגל.

54.22 משקל הסיכון הרלבנטי של צד הנגדי המרכזי יחול על נכסים או ביטחונות שהועמדו על ידי התאגיד הבנקאי ואינם עונים להגדרה של חשיפות מסחר (לדוגמה טיפול כחשיפה למוסד פיננסי בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי).

54.23 לעניין חישוב החשיפה או ה-EAD, בגישה הסטנדרטית, ביטחון שהועמד שאינו מוחזק באופן מופרד ומרוחק מהסיכון לפשיטת רגל, יילקח בחשבון בחישוב סכום הביטחונות הבלתי תלויים נטו על פי סעיפים 52.15-52.19.

חשיפות לקרן הסיכונים

54.24 כאשר קרן סיכונים משותפת למוצרים או לסוגי עסקים עם סיכון סליקה בלבד (לדוגמה מניות ואגרות חוב), ולמוצרים או לסוגי עסקים אשר יוצרים סיכון אשראי צד נגדי (כלומר נגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה או עסקאות מימון ני"ע), כל הסכומים שהופקדו בקרן הסיכונים יקבלו את משקל הסיכון הנגזר מהנוסחה ומהמתודולוגיה המתוארות להלן, מבלי לחלקם לקבוצות או לסוגי עסקים או מוצרים. אולם כאשר הסכומים שהופקדו בקרן הסיכונים על ידי חברי מסלקה מופרדים על בסיס סוגי מוצרים, ונגישים רק לסוגי מוצרים ספציפיים, דרישת ההון כנגד אותן חשיפות לקרן סיכונים תיקבע בהתאם לנוסחה ומתודולוגיה שלהלן ותחושב לכל מוצר ספציפי היוצר סיכון אשראי צד נגדי. במקרה שבו המשאבים העצמיים הממומנים מראש של צד נגדי מרכזי משותפים בין סוגי מוצרים, על הצד הנגדי המרכזי לשייך מקורות מימון אלו לכל אחד מהחשובים, יחסית ל-EAD המתאים למוצר הספציפי.

54.25 כל אימת שתאגיד בנקאי נדרש להקצות הון בגין חשיפות הנובעות מהפקדות לקרן סיכונים לצד נגדי מרכזי כשיר, תאגידים בנקאיים חברי מסלקה יפעלו על פי הגישה שלהלן.

54.26 תאגידים בנקאיים חברי מסלקה יישמו על הפקדותיהם בקרן הסיכונים משקל סיכון בהתאם לנוסחה רגישה לסיכון המביאה בחשבון: (1) את ההיקף והאיכות של המשאבים הפיננסיים של הצד הנגדי המרכזי, (2) את החשיפות של אותו צד נגדי מרכזי לסיכון אשראי צד נגדי, וכן (3) את השימוש של אותו צד נגדי מרכזי באותם משאבים פיננסיים באמצעות מנגנון מפל ספיגת הפסדים, במקרה כשל של חבר מסלקה אחד או יותר. דרישת ההון הרגישה לסיכון של תאגיד בנקאי חבר מסלקה בגין הפקדותיו בקרן הסיכונים (K_{CMI}) תחושב באמצעות הנוסחה והשיטה להלן. חישוב זה יבוצע על ידי צד נגדי מרכזי, תאגיד בנקאי, המפקח או גוף אחר בעל גישה לנתונים הנדרשים, ובלבד שיתקיימו התנאים הנזכרים בסעיפים 54.37-54.39.

54.27 דרישת ההון הרגישה לסיכון של תאגיד בנקאי חבר מסלקה בגין הפקדותיו לקרן הסיכונים (K_{CMI}) תחושב בשני צעדים:

- (1) חישוב דרישת ההון ההיפותטית של הצד הנגדי המרכזי בשל חשיפותיו לסיכון אשראי צד נגדי לכל חברי המסלקה שלו ולקוחותיהם.
- (2) חישוב דרישת ההון של תאגיד בנקאי חבר מסלקה.

דרישת הון היפותטית של צד נגדי מרכזי

54.28 הצעד הראשון בחישוב דרישת ההון של תאגיד בנקאי חבר מסלקה בגין הפקדותיו לקרן הסיכונים (K_{CMI}) הוא חישוב דרישת ההון ההיפותטית של הצד הנגדי המרכזי (K_{CCP}) הנובעת מחשיפותיו לכל חברי המסלקה שלהם ולקוחותיהם. K_{CCP} מסמל את דרישת ההון ההיפותטית עבור צד נגדי מרכזי, המחושבת על בסיס עקבי, למטרה היחידה של קביעת דרישת ההון בגין הפקדות של חבר מסלקה בקרן הסיכונים; ערך זה אינו מייצג את דרישת ההון בפועל של הצד הנגדי המרכזי הנקבעת על ידי הצד הנגדי המרכזי והמפקח עליו.

54.29 K_{CCP} מחושב באמצעות הנוסחה הבאה, כאשר:

(1) RW הוא משקל סיכון של 20%.

(2) יחס ההון הוא 8%.

(3) CM הוא חבר המסלקה.

(4) EAD_i הוא סכום החשיפה של צד נגדי מרכזי לחבר מסלקה i , בהתאם לשווי בסיום תאריך הדיווח הפיקוחי שלפני מועד ביצוע ההחלפה האחרונה בגין דרישת הביטחונות האחרונה. החשיפה כוללת:

(א) עסקאות שביצע חבר המסלקה עבור עצמו ועסקאות שביצע עבור לקוחות והוא ערב להן; ו-

(ב) שווי כל הביטחונות המוחזקים על יד הצד הנגדי המרכזי (כולל העברות ממומנות מראש של חבר המסלקה לקרן הסיכונים) כנגד העסקאות המוזכרות ב-(א).

(5) הסכימה מבוצעת על פני כל חשבונות חברי המסלקה

$$K_{CCP} = \sum_{CM_i} EAD_i \cdot RW \cdot capital\ ratio$$

54.30 כאשר חברי מסלקה מספקים שירותי סליקה ללקוחות, ועסקאות וביטחונות של לקוחות מוחזקים בחשבונות משנה נפרדים (אישיים או משותפים) מחשבונות הנוסטרו העסקיים של חברי המסלקה, כל חשבון משנה של לקוח כאמור ייכלל בסכימה בנפרד, כלומר הערך EAD של החבר בנוסחה בסעיף 54.29 הוא חיבר ערכי ה- EAD של חשבונות המשנה של הלקוחות עם ערכי ה- EAD של חשבונות המשנה הנוסטרו של חבר המסלקה. האמור יבטיח כי הביטחונות של הלקוחות לא ישמשו לקיזוז החשיפות של הצד הנגדי המרכזי הנובעות מפעילות הנוסטרו של חבר המסלקה בעת חישוב הערך K_{CCP} . אם אחד או יותר מחשבונות משנה אלו כולל גם נגזרים וגם עסקאות מימון ני"ע, ערך ה- EAD של אותו חשבון משנה יהיה הסכום של ערכי EAD של הנגזרים וערכי EAD של העסקאות למימון ני"ע.

54.31 במקרה שהביטחונות מוחזקים כנגד חשבון הכולל הן עסקאות למימון ני"ע והן נגזרים, הביטחונות הראשוניים הממומנים מראש שסופקו על ידי חבר המסלקה או הלקוח, יסווגו לחשיפות בגין עסקאות מימון ני"ע ובגין נגזרים באופן יחסי לערכי ה- EAD של המוצר הספציפי, אשר מחושבים לפי:

(1) סעיפים 173 עד 177 בהוראה 203 עבור עסקאות מימון ני"ע (CRE22.68-CRE22.72); ו-

(2) הגישה הסטנדרטית (בפרק 52) עבור נגזרים, ללא הכללת השפעת הביטחונות.

⁴ משקל סיכון בשיעור 20% הוא דרישה מזערית. בדומה לחלקים אחרים של מסגרת הלימות ההון, המפקח על הבנקים רשאי להגדיל את משקל הסיכון. הגדלה כזו של משקל הסיכון תהיה הולמת, אם למשל, חברי המסלקה של צד נגדי מרכזי אינם מדורגים בדירוג גבוה. כל הגדלה כאמור צריכה להיות מדווחת על ידי התאגידים הבנקאיים המושפעים לאדם / לגוף המבצע את החישוב.

54.32 אם ההפקדות של חבר המסלקה לקרן הסיכונים (DF_i) אינן מחולקות בין חשבונות המשנה של לקוחות ובין אלו של הנוסטרו, יש להקצותן ברמה של חשבון המשנה על פי חלקו היחסי של הביטחון הראשוני בחשבון זה ביחס לסך הביטחונות הראשוניים שהופקדו בחשבון של חבר המסלקה.

54.33 עבור נגזרים, הערך EAD_i מחושב כחשיפה של צד נגדי מרכזי לחבר המסלקה במסחר דו-צדדי, על פי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי. ביישום הגישה הסטנדרטית:

(1) תקופת סיכון מרווח של 10 ימי עסקים תשמש לחישוב החשיפה הפוטנציאלית העתידית של הצד הנגדי המרכזי לחבר המסלקה הנובעת מעסקאות נגזרים (לא תחול רצפה של 20 ימים לתקופת סיכון המרווח עבור מערכי קיזוז המכסים יותר מ-5000 עסקאות).

(2) כל הביטחונות המוחזקים על ידי צד נגדי מרכזי שלגביהם יש לו זכות משפטית במקרה כשל של חבר המסלקה או לקוח, לרבות הפקדות של אותו חבר מסלקה לקרן הסיכונים (DF_i), ישמשו לקיזוז חשיפת הצד הנגדי המרכזי לאותו חבר מסלקה או לקוח באמצעות הכללתם במכפיל ל-PFE בהתאם לסעיפים 52.21 עד 52.23.

54.34 עבור עסקאות מימון ני"ע, הערך EAD_i שווה ל- $\max(EBRM_i - IM_i - DF_i - 0)$, כאשר:

(1) $EBRM_i$ מסמל את ערך החשיפה לחבר מסלקה i לפני הפחתת סיכון אשראי כאמור בסעיפים 173 עד 177 בהוראה 203 (CRE22.69-CRE22.73); כאשר, לעניין חישוב זה, ביטחונות משתנים שהוחלפו (לפני הקריאה האחרונה לביטחונות באותו היום) נכללים בשווי השוק המשוערך של העסקאות.

(2) IM_i הוא הביטחון הראשוני שהועמד על ידי חבר המסלקה לטובת הצד הנגדי המרכזי.

(3) DF_i מסמל את ההפקדות הממומנות מראש של חבר המסלקה בקרן סיכונים, אשר תנוצלה במקרה כשל של אותו חבר מסלקה, יחד עם, או מיד לאחר, ניצול הביטחונות הראשוניים של אותו חבר מסלקה, כדי להקטין את הפסדי הצד הנגדי המרכזי.

54.35 לגבי החישוב בצעד ראשון זה (כלומר בסעיפים 54.28 עד 54.34):

(1) מקדמי הביטחון שיש ליישם עבור עסקאות מימון ני"ע יהיו על פי מקדמי הביטחון הפיקוחיים הסטנדרטיים שנקבעו בסעיף 151 להוראה 203 (CRE22.44).

(2) תקופות ההחזקה שיש ליישם עבור עסקאות מימון ני"ע הן כאמור בסעיפים 167 – 169 להוראה 203 (CRE22.61-CRE22.64).

(3) מערכי הקיזוז הכשירים עבור חברי מסלקה מפוקחים הם אלו המוזכרים בסעיפים 54.10 – 54.11. כל חברי המסלקה האחרים נדרשים לפעול על פי כללי הקיזוז שנקבעו על ידי הצד הנגדי המרכזי, בהתבסס על הודעה של כל אחד מחברי המסלקה שלו. המפקח עשוי לדרוש מערכי קיזוז ברמת עידון גבוהה יותר (more granular) מאלה שנקבעו על ידי הצד הנגדי המרכזי.

דרישת הון בגין כל חבר מסלקה

54.36 הצעד השני בחישוב דרישת ההון של תאגיד בנקאי חבר מסלקה בגין הפקדותיו לקרן הסיכונים (K_{CMi}) הוא יישום הנוסחה הבאה⁵, כאשר:

(1) (K_{CMi}) הוא דרישת ההון בגין ההפקדות של חבר מסלקה i לקרן הסיכונים.

(2) DF_{CM}^{pref} הוא הסכום הכולל של הפקדות ממומנות מראש של חברי המסלקה לקרן הסיכונים.

(3) DF_{CCP} הוא סכום המשאבים העצמיים הממומנים מראש של הצד הנגדי המרכזי (למשל הון מניות, עודפים וכו') המיועדים למנגנון מפל התשלומים בעת כשל, כאשר אלו נחותים או בדרגה שווה להפקדות הממומנות מראש של חברי המסלקה.

(4) DF_i^{pref} הוא סכום ההפקדות הממומנות מראש של חבר מסלקה i בקרן הסיכונים.

$$K_{CMi} = \max \left(K_{CCP} \cdot \left(\frac{DF_i^{pref}}{DF_{CCP} + DF_{CM}^{pref}} \right); 8\% * 2\% * DF_i^{pref} \right)$$

שאלה ותשובה

האם ביטחון שהופקד בקרן הסיכונים לצד נגדי מרכזי כשיר כפוף למקדמי ביטחון פיקוחיים בחישוב דרישות ההון של כל חבר מסלקה (K_{CMi})?

לא. חשיפה בגין ביטחונות שהופקדו בקרן הסיכונים לצד נגדי מרכזי כשיר אינם כפופים למקדמי הביטחון בחישוב דרישת ההון של כל חבר מסלקה (K_{CMi}) על פי הנוסחה בסעיף 54.36. עם זאת, מקדמי הביטחון יחולו על ביטחונות בחישוב החשיפה EAD עבור K_{CCP} בהתאם לנוסחה בסעיף 54.29.

54.37 הצד הנגדי המרכזי, התאגיד הבנקאי, המפקח על הבנקים או גוף אחר בעל גישה לנתונים הנדרשים, חייבים לחשב את K_{CCP} , DF_{CM}^{pref} ו- DF_{CCP} באופן שיאפשר לגוף המפקח על הצד הנגדי המרכזי לבחון חישובים אלה, ועליהם לשתף מידע מספק לגבי תוצאות החישוב כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי חבר מסלקה לחשב את דרישות ההון בגין קרן הסיכונים, וכדי לאפשר למפקח על אותו חבר מסלקה לבחון ולאשר חישובים אלה.

54.38 יש לחשב את הערך K_{CCP} על בסיס רבעוני לכל הפחות; עם זאת, המפקח על הבנקים עשוי לדרוש חישוב בתדירות גבוהה יותר במקרה של שינויים מהותיים (כגון סליקת מוצר חדש על ידי הצד הנגדי המרכזי). הצד הנגדי המרכזי, הבנק, המפקח על הבנקים או גוף אחר שערכו את החישובים נדרשים לאפשר גישה למפקח האם של כל תאגיד בנקאי חבר מסלקה, למידע מצטבר ומספק לגבי הרכב החשיפות של הצד הנגדי המרכזי לחבר המסלקה וכן למידע שנמסר לחבר המסלקה למטרות חישוב

⁵ נוסחה זו קובעת משקל סיכון של 2% לפחות על החשיפה לקרן הסיכונים.

ערכי K_{CCP} , DF_{CM}^{pref} ו- DF_{CCP} . מידע זה יסופק בתדירות שלא תפחת מהתדירות בה מפקח האם ידרוש לשם ניטור הסיכון של חבר המסלקה עליו הוא מפקח.

54.39 K_{CCP} ו- K_{CMi} יחושבו מחדש לפחות אחת לרבעון וכן כאשר חלים שינויים מהותיים במספר העסקאות הנסלקות או בהיקף החשיפה בגינן או שינויים מהותיים במשאבים הפיננסיים של הצד הנגדי המרכזי.

תקרה עבור צדדים נגדיים מרכזיים כשירים

54.40 כאשר סכום הקצאות ההון של תאגיד בנקאי לחשיפות לצד נגדי מרכזי כשיר הנובעות מחשיפות המסחר שלו ומהפקדותיו לקרן סיכונים גבוה מסכום הקצאת ההון הכולל אשר היה נדרש לגבי אותן חשיפות אילו הצד הנגדי המרכזי היה לא כשיר, כמתואר בסעיפים 54.41 ו-54.42 להלן, תחול דרישת ההון הכוללת האחרונה.

חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים לא כשירים

54.41 על התאגידים הבנקאיים ליישם את הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי בהתאם לקבוצת החשיפה של הצד הנגדי, כאמור בהוראה 203 עבור חשיפת מסחר לצד נגדי מרכזי לא כשיר.

54.42 תאגידים בנקאיים יישמו משקל סיכון של 1250% לסכומים שהופקדו בקרן סיכונים אצל צד נגדי לא כשיר. למטרות סעיף זה, סכומי ההפקדות לקרן הסיכונים יכללו הן סכומים שהופקדו והן סכומים שהתאגיד הבנקאי מחויב להפקיד אם הצד הנגדי המרכזי ידרוש זאת. כאשר ישנה התחייבות להפקדות לא ממומנות לקרן הסיכונים (כלומר, התחייבויות כובלות שאינן מוגבלות בסכום), המפקח על הבנקים יקבע, במסגרת תהליך הערכת נאותות ההון בנדבך השני, את סכום ההתחייבויות שטרם הופקדו ואשר לגביהן נדרש ליישם משקל סיכון של 1250%.

55. סיכון אשראי צד נגדי בתיק למסחר

פרק זה מתאר את חישוב נכסים משוקללים לסיכון עבור חשיפות הנובעות מסיכון אשראי צד נגדי בתיק למסחר, המטופלות בנפרד מדרישות ההון עבור סיכון שוק.

55.1 תאגיד בנקאי נדרש לחשב דרישת הון בגין סיכון אשראי צד נגדי עבור עסקאות מעבר לדלפק (OTC), עסקאות מסוג רכש חוזר ועסקאות אחרות הרשומות בתיק למסחר, בנפרד מדרישת ההון עבור סיכון שוק.¹ משקלי הסיכון שישמשו לחישוב יהיו עקביים עם אלו המשמשים לחישוב דרישת ההון בתיק הבנקאי. כלומר, משקלי הסיכון לחישוב הקצאת הון בגין סיכון אשראי בתיק הבנקאי על פי הוראה 203 ישמשו לחישוב הקצאת ההון בגין סיכון אשראי צד נגדי בתיק למסחר.

55.2 עבור עסקאות מסוג רכש חוזר בתיק למסחר, כל המכשירים הנכללים בתיק למסחר יכולים לשמש כביטחונות כשירים. מכשירים שאינם עונים לדרישות כשירות הביטחונות בתיק הבנקאי כפופים למקדם ביטחון ברמה המתאימה למניות שאינן נכללות במדד ראשי מוכר (כאמור בסעיף 151 להוראה 203).

55.3 חישוב דרישת ההון בגין סיכון אשראי צד נגדי עבור עסקאות OTC מובטחות יבוצע על פי אותם כללים שתוארו עבור עסקאות אלו בתיק הבנקאי (ראה פרק 51).

55.4 חישוב דרישת ההון עבור עסקאות מסוג רכש חוזר יערך על פי הכללים שהוסברו בפרק 51 עבור עסקאות מסוג זה הרשומות בתיק הבנקאי. התאמות לגודל התאגיד הבנקאי, אם ישנן לגבי התיק הבנקאי, תהיינה ישימות גם בתיק למסחר.

¹ הטיפול בעסקאות מט"ח ועסקאות בניירות ערך שלא סולקו מתואר בנספח ב' להוראה 203 "טיפול בדרישות הון לעסקאות שלא סולקו ועסקאות שכשלו"

שאלות ותשובות נוספות

(1) האם הסכם קיזוז דו צדדי כאמור בסעיף 52.7, שנחתם בין התאגיד הבנקאי לצד נגדי שאינו תאגיד (לדוגמה: יחיד) תקף למטרות הלימות הון?

ודאות משפטית ברמה הנדרשת, המאפשרת קיזוז עסקאות בנגזרים מול צד נגדי לצרכי חישוב יחס הון, קיימת רק אם העסקאות נכללות בהסכם קיזוז בר תוקף שחל עליו חוק הסכמים בנכסים פיננסיים, התשס"ו-2006 (להלן – החוק או חוק הסכמים בנכסים פיננסיים). על פי החוק, הצדדים להסכם הקיזוז ("הסכם מסגרת" בלשון החוק) הם תאגידים ולפחות אחד מהם הוא מוסד פיננסי או מדינת ישראל. לכן הסכם קיזוז שנחתם בידי התאגיד הבנקאי עם מי שאינו תאגיד אינו מספק את רמת הוודאות הנדרשת למטרת קיזוז העסקאות לצורך חישוב יחס הון.

(2) אילו הסכמים עם אילו צדדים עומדים בדרישות שבסעיף 52.7?

הפיקוח רואה בהסכמי האב של ISDA לצורך עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים הסכמים העומדים בסטנדרטים ראויים לצרכי הלימות הון. הסכמי מסגרת המסדירים עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בין התאגיד הבנקאי למוסד פיננסי, כהגדרתו בחוק הסכמים בנכסים פיננסיים, יהיו הסכמים העומדים בסטנדרטים של הסכמי האב של ISDA. דרישה זו של עמידה בסטנדרטים של הסכמי האב של ISDA אינה חלה על הסכמים מול צדדים נגדיים מרכזיים כשירים לצורך עמידה בדרישות שבסעיף 52.7.

(3) מהו משקל הסיכון שיוחל על חשיפת אשראי נטו, אשר חושבה עבור קבוצת עסקאות במסגרת מערך קיזוז מול צד נגדי שהוא תאגיד בנקאי, כאשר מערך הקיזוז כולל הן עסקאות לטווח הקצר והן עסקאות לטווח הארוך?

במקרה כאמור, יש להחיל על חשיפת האשראי נטו את משקל הסיכון הגבוה יותר - דהיינו, משקל הסיכון לחשיפות של תאגידים בנקאיים לטווח ארוך.

עדכונים

חוזר מס' 06	גרסה	פרטים	תאריך
2679	01	חוזר מקורי	01/12/21
2695	02	עדכון	15/03/22